

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANI

Saygıdeğer Michael Martin
Avam Kamarası Başkanı

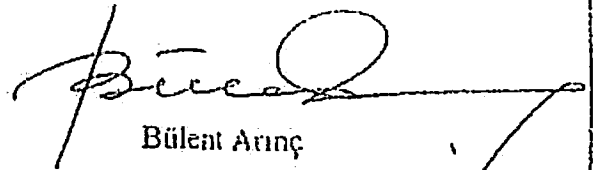
Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin, 13 Nisan 2005 günü gerçekleştirilen genel görüşme önergelerinin görüşüldüğü 83. Birleşimi'nde, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Parlamentosu'nun Mavi Kitaplar olarak tanımlanan yayınları çerçevesinde, I. Dünya Savaşı sırasında Wellington House'daki İngiliz Savaş Propaganda Bürosu tarafından hazırlanan ve dağıtılan, "Osmanlı İmparatorluğu'nda Ermenilere Uygulanan Muamele, 1915-1916" adlı kitabında yer alan, Osmanlı Ermenilerinin isyanı ile buna karşı Osmanlı Devleti'nin almış olduğu önlemlere ilişkin bilgilerin mesnetsiz ve güvenilir olmadığına açıklanmasını Kamaranız'ın değerli üyelerinden talep edilmesi Genel Kurul tarafından uygun görülmüştür.

Bu talebi kapsayan az ekilde TBMM üyelerinin imzaları bulunan, Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Avam Kamarası'nın değerli üyelerine muhatap mektubu Kamaranız'ın değerli üyelerinin bilgilerine getirilmesi ricaıyla ilişikte sunuyorum.

Halklarımızın temsilcileri olan Parlamentolarımızın, karşılıklı dostluk ilişkilerinin daima daha iyileştirilmesi kadar, uluslararası barış ve dostluğun geliştirilmesine de önemli katkılarda bulunmaları hususunda benlikir olduğumuzu düşünüyorum.

Zamanında savaş koşullarının gereği dağıtımı uygun görülmüş, söz konusu propaganda kitabının içerdiği dayanaksız ve gerçekleri yansıtmayan bilgilerden, günümüzde, bazı çevrelere yıkıcı amaçlarla yararlanılmasına tevessül edildiği göz önünde tutularak, I. Dünya Savaşı günlerinde yayınlanmasına onay vermiş bulunan Büyük Britanya ve Kuzey İrlanda Parlamentosu'nun, artık bu yayının tarihi bir belge olarak geçersiz olduğunu açıklamasının, geleneksel Türk-İngiliz ittifak ve dostluk ilişkilerinin mükemmel düzeyine uygun düşeceği gibi, bölgemizde oluşturulmasına büyük önemi verdiğimiz dostluk, barış ve işbirliği ortamına da önemli ve yapıcı katkıda bulunacağına inanıyorum.

Bu yöndeki haklı beklentimizin gerçekleşmesine yardımcı olacağınıza güvenimi teyid ederek, en iyi dileklerimi ve saygılarımı sunarım.

Bülent Arınç

Turkish original at

www.tbmm.gov.tr/baskan/mektup_maviKitap_tbmm.htm (30 APR 05)

LETTER TO THE BRITISH PARLIAMENT BY THE GRAND NATIONAL
ASSEMBLY OF TURKEY (Draft)

Honorable Members of the British House of Commons and House of Lords:

We, the Members of the Turkish Grand National Assembly, express our highest compliments and submit for your consideration a matter of great concern to the people of Turkey and people of Turkish heritage worldwide, regarding the Ottoman-Armenian Tragedy of 1915.

The undersigned members of the Turkish Parliament request that the British Parliament as well as the British Government inform the public that the British Parliament Blue Book Series, *The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire 1915-1916*, was a propaganda tool of the British War Propaganda Bureau (1914) at "Wellington House" and is an unreliable account of the Ottoman Armenians revolt and the Ottoman Government's subsequent response.

As you are probably aware, during World War I (hereinafter, "WWI") the British War Propaganda Bureau (1914), later the Department of Information (1916) and later the Ministry of Information (1918), all referred to as the "Wellington House"¹, planned and executed a public disinformation campaign aimed against Germany and the Ottoman Empire to ensure support for the war among the citizens of the Allied states, particularly America, and to bring about the participation of America in the war. "Wellington House" produced two significant reports, one regarding "German Atrocities" and the other "Turkish Atrocities" (the latter entitled, *The Treatment of Armenians in the Ottoman Empire, 1915-1916*², hereinafter, the "Blue Book"), both of which were drafted by Bureau Resident Expert Arnold Toynbee³, and published under the name of the famed British Ambassador to the United States, Viscount Bryce. On December 2, 1925, Secretary of Foreign Affairs, Sir Austen Chamberlain appearing before the House of Lords, declared the Bryce "German Atrocities" report to be factually baseless war propaganda⁴. However, no retraction followed with respect to Bryce's Blue Book, although it suffered from the same defects. Arnold Toynbee himself admitted that the Blue Book was indeed a "war propaganda"⁵.

While all of the Bureau's records on the Blue Book were destroyed in a fire, many important records had survived in the archives of other divisions of the British bureaucracy. Recently, independent researchers in the British Archives discovered these records. The records in question prove that⁶:

1. The War Propaganda Bureau determined to portray the destruction of the Ottoman Empire as a major purpose of WWI. The project was dubbed, "The Turk Must Go." (Meaning that the Turks as a nation must be driven out of Europe and Anatolia and

¹ M.L. Sanders & Philip M. Taylor, *British Propaganda During the First World War, 1914-18*, London, 1982.

² Arnold Joseph Toynbee, ed., *The Treatment of the Armenians by the Ottoman Empire, 1915-1916: Documents Presented to Viscount Grey of Fallodon Secretary for Foreign Affairs, by Viscount Bryce*, London: H. M. Stationery Office, 1916.

³ Sanders & Taylor, pp. 40-41.

⁴ Hansard, 5th Session, Vol. 188, October 24, 1925.

⁵ Arnold J. Toynbee, *The Western Question in Greece and Turkey*, First Publication 1972, p. 50.

⁶ F.O. 394/40/179902, "Documents relating to the treatment of Armenians and Assyrian Christians in the Ottoman Empire: Key to names of places and persons withheld from publication, September 11, 1916.

sent away to Central Asia). The campaign mainly targeted the American public and aimed to render British colonialism in Anatolia and Mesopotamia palatable, provide cover for Russian anti-Semitic violence, as Russia was an important ally, and ultimately cause sufficient public outrage in the United States to induce Washington to enter the war.

2. Prime Minister Lloyd George ordered the Director of Information Services, Colonel John Buchan, to design and execute "The Turk Must Go" program⁷. Buchan appointed Stephen Gaselee, a Foreign Office official, to facilitate the production, publication and dissemination of material aimed to create and reinforce⁸: (1) popular affinity between the West and the pre-Turkish ancient heritage of Anatolia and Mesopotamia; (2) a belief that Turks prevented progress, commerce and social development in the region; (3) a conviction that Turkish society is incapable of integrating the Ottoman States' constituent peoples, particularly Armenians, in an equitable manner; (4) a belief that Turkish people, by their nature, are incapable of reform and civil self-government; (5) an understanding that a reactionary and incompetent nation, as Prime Minister Lloyd George had determined the Turkish nation to be, could not be permitted to control the land bridge between Europe and Asia, or be permitted to be a satellite of Germany; and, (6) a consensus that toleration in the Ottoman system of permitting each religious community to govern themselves ("a museum of religions," according to Buchan) did not harmonize with Western systems of majority rule and minority rights.
3. Stephen Gaselee invited War Propaganda Bureau Resident Expert and historian, Arnold Toynbee, to designate names of possible authors for the anti-Turkish campaign. Toynbee provided a detailed list, including himself, writers like Mark Sykes⁹ who had worked on the Middle East, American missionary leaders and other persons who enthusiastically espouse the Armenian cause. The clandestine campaign portrayed selected individuals as private citizens engaging in personal activities to report on the situation of the Armenians, using information devised by the War Propaganda Bureau. While a team of 54 authors wrote information pieces, Sir Gilbert Parker and Geoffrey Butler, who enjoyed excellent access to President Woodrow Wilson and major American newspapers, served as transatlantic operations liaisons and information conduits.
4. The War Propaganda Bureau was the sole source for all information regarding the situation in the Ottoman Empire. The Gaselee-Toynbee team produced over seven million copies of 37 publications, including the Blue Book. Given that Great Britain destroyed the German transatlantic communication cables, the War Propaganda Bureau was able to censor and control reports that were submitted by independent correspondents on the only alternative – the British cables. In 1915, the Associated Press estimated that Britain destroyed 75% of the dispatches of American correspondents in Europe.

⁷ F.O.395/139/42320, February 24, 1917.

⁸ F.O.395/139/64927, "Anti-Turk Propaganda".

⁹ An article of Mark Sykes that was placed by Wellington House in *The Times* of February 20, 1917 is mentioned here as it is an exemplar of propaganda. In the article "The Turk" was described as a "merciless oppressor", "a remorseless bully", "pure barbarians", "degenerate", "one who has strewn the earth with ruins". In this article just for the sake of humiliating the Turks, the Mongols who have destroyed what is today Iraq were falsely described as Turks. This article was published later as brochure and widely distributed with a letter of Lloyd George. Out of 100,000 copies printed, 32,000 was distributed in the United States. F.O.395/139/51086 and F.O.395/139/47048.

5. Ambassador Viscount Bryce's Blue Book purported to be based on 150 eyewitness accounts of massacres and other violence committed by Ottoman soldiers and private citizens against Ottoman Armenians. The Blue Book referred to the "eyewitnesses" by codes, apparently to "protect the persons from reprisals". A War Propaganda Bureau document recently discovered from the British archives containing the code keys made possible the identification of the 150 eyewitnesses, of whom 59 were missionaries, 52 were Armenian activists, 7 were Armenian Dashnak rebel leaders, and the remaining 32 either fictitious or duplicate listings of individuals under different categories.¹⁰ Arnold Toynbee himself was unhappy to work with the statements of unknown authors. Once he wrote to Viscount Bryce "I do not know the real authorship of the thirty-four, twenty-three percent of the documents. But these unknown writers appeared in the book, in exactly the same way as the known."¹¹

As it will be seen Bryce's Blue Book suffers from the same defects that had caused the official British retraction of Bryce's report regarding "German Atrocities." As a matter of fact: (1) the Blue Book is the product of the "Turks Must Go" program of the War Propaganda Bureau, consequently it is a propaganda material; (2) the War Propaganda Bureau's resident experts relied on "eyewitnesses" who did not have personal knowledge of the incidents to which they attested; (3) the authors of the Blue Book did not attempt to corroborate the "eyewitness" accounts by accounts reported by other foreign missions and military officials; (4) other accounts that impeached the "eyewitness" accounts were excluded; (5) the "eyewitnesses" were interested parties and biased by the particular religious and political mandates they were executing; (6) "eyewitness" accounts were cleansed of any mention of the Armenian revolts and massacres of hundred of thousands of Muslims, in Eastern Anatolia; (7) while the Blue Book contains all the condemnations and criticisms heaped on the policies of the Ottoman State by the "eyewitnesses", it says nothing of the impact of these policies on thousands of Armenians living outside of the war zones, who continued to live in peace and stability, and; (8) Buchan's work must be seen, at least in part, as a product of his racism and anti-Semitism, which are widely evident in his novels and other writings.

As it will be seen, although the Blue Book represents a masterly propaganda activity of Great Britain during WWI, it is not a reliable historical account of the Ottoman Armenian's revolt and the Ottoman government's subsequent response. It is a fraud based on fabrications, half truths and biased reports and perceptions. Indeed there was no mention of Armenian bands joining Russian forces against the Ottoman army, of murders of Ottoman officials, of cutting of Ottoman supply and communication lines, of attempts to capture Ottoman cities, of mass murder of Turks in Van, of the forced migration of more than a million Muslims forced to flee by the Russian and Armenians.¹² Later Toynbee was described as having come to feel that this lopsidedness was a betrayal of historical truth.¹³ However, the Blue Book's destructive and wicked influence is still effective and continues to be used by Armenian activists for

¹⁰ F.O.394/40/179902, "Documents relating to the treatment of Armenian and Assyrian Christians in the Ottoman Empire and N. W. Persia : Key to names of places and persons withheld from publication", September 11, 1916. See also the following documents : 10, 13, 23, 77, 79, 85, 91, 102, 103, 104, 108, 110, 111, 112, 114, 116, 117, 120, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 137.

¹¹ Article by Justin Mc Carthy, "Wellington House and the Turks"

¹² Article by Justin Mc Carthy, "Wellington House and the Turks"

¹³ William H. McNeill, *Arnold Toynbee a life*. (Oxford University Press) p.74.

deceiving international media, politicians, opinion leaders and academicians and thus propagate feelings of hate and eversion against Turkey.

The British government, though never directly retracting the Blue Book, indirectly impeached the Blue Book through the verdict of the British tribunal set up to prosecute the "Malta prisoners". As it will be recalled in 1920, 14-1 Ottoman statesmen and officials accused of charges and atrocities and massacres against Armenians were arrested by the British occupation forces and were exiled to Malta for prosecution. After an exhaustive two-year investigation in the Ottoman, British and American records by an Ottoman Armenian investigator appointed by the tribunal, the Royal Attorney General determined on July 29, 1921, that insufficient evidence existed to proceed with the prosecutions and ordered the release of the "Malta prisoners".¹⁴

At this point the following critical questions have to be answered: Why the evidence contained in the Blue Book published in 1916 wasn't used to convict the Turkish deportees to Malta? Though the sources upon which Toynbee had relied in drafting the Blue Book were readily available why were they not taken into consideration by the tribunal?

The answer to these questions is brief and clear: The Blue Book was not used because the assertions and the documents it contained were baseless and unfounded... Although all the sources that Toynbee had relied upon in writing the Blue Book were readily available, they were not used, because these evidences, documents and "eyewitnesses" were deemed unworthy of even attempting to pass admissibility in a British court of law.¹⁵

British governments continued to discard the Blue Book. In the British House of Lords on 14 April 1999 Foreign Office Minister Baroness Ramsay of Cartvale, on behalf of the British Government, stated that "... but in the absence of unequivocal evidence to show that the Ottoman administration took a specific decision to eliminate the Armenians under their control at the time, British governments have not recognized the events of 1915 and 1916 as "genocide".

As no corrective action had been taken by the British government similar to the retraction of Bryce' "German Atrocities" report, the Blue Book continues to harm scholarship and research on the Ottoman Armenian case and mobilize hatred against people of Turkish heritage in line with the six "The Turk Must Go" objectives outlined by Colonel Buchan and the War Propaganda Bureau almost one hundred years ago.

The Blue Book continues to serve as a primary source for scholars and policy makers, having been cited thousands of times in works as diverse as textbooks and governmental proclamations in support of the allegation that the Ottoman Armenian experience constitutes the crime of genocide. It portrays the existence of the key element that renders a killing genocide, that is to say the specific intent to kill with express malice. In other words, the Blue Book paints the Ottoman policy, particularly the decision to separate the Ottoman Armenian civilians from the Armenian rebels and Russian army by relocating them out of the war zones, as a facade for racist killing.

¹⁴ F.O. 371/6102/E-5845: L. Olipant (F.O.) to Mr. Woods (Procurator-General's Department) 5445/132/44 of May 31, 1921.

¹⁵ F.O. 371/6504/E-8745: Woods (Procurator-General's Department) to the Under Secretary of State for F.O., of July 29, 1921.

The Blue Book continues to reinforce misunderstanding of and hatred against people of Turkish heritage. Colonel Buchan, who created the six objectives of the "The Turk Must Go" campaign was proudly racist. In the novel, *Greenmantle*¹⁶, he wrote, "The truth is that we (English) are the only race on earth that can produce men capable of getting inside the skin of remote peoples." Buchan referred to the Young Turks as "a collection of Jews and Gypsies." In the novel, *The Thirty-Nine Steps*¹⁷, Buchan wrote, "Away behind all the governments and armies there was a big subterranean movement going on, engineered by a very dangerous people...The Jew was behind it... The Jew is everywhere...with an eye like a rattlesnake..."

The six Buchan objectives that serve as the foundation of the Blue Book continue to legitimate a racist attitude that the people of Turkey are unworthy of respect and dignity, of equality and sovereignty, and of the right to exist in Anatolia at peace as they have been doing for nearly one thousand years. In extreme cases, the Blue Book has been utilized to provide moral justification for terrorism by the Justice Commandos for the Armenian Genocide (JCAG) and the Armenian Secret Army for the Liberation of Armenia (ASALA).¹⁸ These terrorist killed more than 75 innocent people, wounded over 700 people, took more than 100 hostages, and caused tens of millions of dollars in property damage in the United States, Europe, Middle East and Australia.

As a masterpiece of propaganda and tool of deception that to date has not been retracted, the Blue Book continues to influence peoples' mind and soul. Today the Books of Wellington House are still recommended to American school children and university students. As historian Arthur Ponsonby who has also dealt with the wicked and lasting effects of the war propaganda that continues for generations in his book *Falsehood in Wartime*¹⁹ has observed:

"The injection of the poison of hatred into men's minds by means of falsehood is a greater evil in wartime than the actual loss of life. The defilement of the human soul is worse than the destruction of the human body."

The validity of his cogent conception of Lord Ponsonby cannot be disputed either today or in the future. In fact, what we need today, more than ever, is an international environment that we can hand over to our children and to the future generations to build a world where tolerance, friendship and good will shall reign, instead of prejudices, hatred and sense of revenge.

The onus is upon all participants in WWI to support an ethical and objective approach to understanding this ambiguous part of our mutual history relating to the Ottoman State - Armenian conflict, and to facilitate the healing of the human soul.

It is with this belief and understanding as well as with the greatest respect and appreciation for the longstanding alliance and relationship Turkey shares with Great Britain and since Your Parliament asked in 1916 that the work of Toynbee be published as a "command book" we submit for your consideration this opportunity to bring clarity to this important part of our mutual history by retracting the Blue Book as a historical document.

¹⁶ John Buchan, *The Greenmantle*, New York, Grosset and Dunlap, 1916.

¹⁷ John Buchan, *The Thirty Nine Steps*, Edinburgh, London, William Blackwood & Sons, 1915.

¹⁸ Gunther M. Michael, *Pursuing the Just Cause of Their People*, Greenwood Press, Inc, New York 1986.

¹⁹ Arthur Ponsonby, *Falsehood in Wartime*, London, Kimble and Bradford, 1928.

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati : 14.00

13 Nisan 2005 Çarşamba

BAŞKAN : Başkanvekili Nevzat PAKDİL

KÂTİP ÜYELER : Ahmet Gökhan SARIÇAM (Kırklareli), Türkân MİÇOOĞULLARI (İzmir)

0

BAŞKAN – Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 83 üncü Birleşimini açıyorum.

BAŞKAN – Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda boş bulunan ve Adalet ve Kalkınma Partisi Grubuna düşen 1 üyelik için İstanbul Milletvekili Nimet Çubukçu aday gösterilmiştir.

Oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Alınan karar gereğince, sözlü soruları görüşmüyor ve gündemin “Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler” kısmına geçiyoruz.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bu kısmın 214 ncü sırasında yeralan Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 31 milletvekilinin, Türkler ile Ermeniler arasındaki tarihsel ilişkilerin objektif veriler ve tarafsızlık ölçüleri içerisinde ele alınarak bir millî politika oluşturulması konusunda ve 232 ncı sırada yeralan Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Ali Topuz, İzmir Milletvekili Kemal Anadolu ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un; Ermeni soykırımı iddialarına karşı gerçeklerin ortaya çıkarılması konusunda Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir genel görüşme açılmasına ilişkin önergelerinin birlikte yapılacak öngörüşmesine başlıyoruz.

Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak ve 31 milletvekilinin, Türkler ve Ermeniler arasındaki tarihsel ilişkilerin objektif veriler ve tarafsızlık ölçüleri içerisinde ele alınarak bir millî politika oluşturulması konusunda Anayasanın 98 inci, İktüzüğün 104 ve 105 inci maddeleri uyarınca genel görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/19)

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekilleri İstanbul Milletvekili Âli Topuz, İzmir Milletvekili Kemal Anadol ve Samsun Milletvekili Haluk Koç'un; Ermeni soykırımı iddialarına karşı gerçeklerin ortaya çıkarılması konusunda Anayasanın 98 inci; İktüzüğün 102 ve 103 üncü maddeleri uyarınca bir Genel Görüşme açılmasına ilişkin önergesi (8/20)

BAŞKAN – Hükümet?... Burada.

Genel görüşme önergeleri sırasıyla Genel Kurulun 9.3.2005 tarihli 68 inci, 12.4.2005 tarihli 82 nci birleşimlerinde okunduğundan tekrar okutmuyorum.

İktüzüğümüze göre, genel görüşme açılıp açılmaması hususunda sırasıyla hükümete, siyasi parti gruplarına ve önergedeki birinci imza sahibine veya onların göstereceği bir diğer imza sahibine söz verilecektir.

Konuşma süreleri, hükümet ve gruplar için 20'şer dakika, önerge sahipleri için 10'ar dakikadır.

Şimdi, söz alan sayın üyelerin isimlerini okuyorum: Hükümet adına, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Abdullah Gül, grupları adına, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Şükrü Elekdağ, AK >Parti Grubu adına Erzurum Milletvekili Sayın Mücahit Daloğlu, önerge sahipleri adına, Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak, İstanbul Milletvekili Onur Öymen.

İlk söz, Hükümet adına, Dışişleri Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Sayın Abdullah Gül'e aittir.

Sayın Bakanım; buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

DIŞİŞLERİ BAKANI VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ABDULLAH GÜL (Kayseri)-
Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; sözlerime başlamadan önce hepinize saygılarımı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Yüce Meclisin, milletçe üzerinde büyük hassasiyet duyduğumuz bir mesele olan Ermeni iddiaları üzerinde genel görüşme yapmasını fevkalade yerinde ve faydalı görüyoruz ve zamanlı görüyoruz.

Bu yıl sözde soykırımın 90 ıncı yılı olduğu gerekçesiyle Türkiye aleyhine yürütülecek birçok faaliyetin de olacağını tahmin ediyoruz. Bu açıdan, bu toplantıyı çok da anlamlı buluyoruz. Böyle bir dönemde yapılan bu genel görüşmenin, ülkemizin bu iddialara karşı yürütmekte olduğu mücadele bakımından önemli katkı sağlayacağına da inanıyorum.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, öncelikle bir hususun altını çizmek istiyorum. Konuşmamda kullanacağım "Ermeni" tanımlamasıyla hiçbir şekilde Ermeni kökenli vatandaşlarımızı kastetmiyorum. Onlar devletimize yürekten bağlı, her türlü vatandaşlık yükümlülüklerini yerine getiren, ülkelerinin daha iyi günlere taşınması için toplumsal katkılarını esirgemeyen vatandaşlarımızdır. Bu vesileyle, Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinden Cumhuriyete 800 yılı aşan ortak yaşantımıza sanat, bilim, ticaret gibi birçok alanda katkıda bulunan Ermeni vatandaşlarımızı da saygıyla anıyorum. Diğer yandan, Türkiye dışında yaşayan Ermeniler arasında Türk Halkıyla dostluğa özen gösteren ve bu yolda çaba harcayan, Türkiye'yle kültürel ve insani bağlarını sürdürme gayretinde olan çok sayıda cesur ve dirayetli Ermeni dostlarımız da bulunmaktadır. Buradan, kendilerine olan takdirlerimi de sunmak istiyorum ve bir kez daha burada ifade etmek istiyorum ki, burada kullandığımız tabirler bu sınırlar içerisinde olacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye, uzun süreden beri, soykırım iddialarıyla ilgili olarak çok iyi organize olmuş, her fırsatı değerlendirmekten kaçınmayan bir kampanyayla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu örgütlü kampanya, halkımız ve ülkemiz aleyhine yaklaşık bir asır öncesinde yaratılmaya başlanan önyargılara, iftira, yalan, abartma ve saptırmalara dayandırılmaktadır. Örneğin, Amerika Birleşik Devletlerinin Birinci Dünya Savaşına katılmasını sağlamak amacıyla, savaş sırasında Ermenilerin kitle halinde öldürülmekte oldukları propagandasını işleyen, İngiliz Savaş Bakanlığının propaganda bürosunun yayınladığı meşhur Mavi Kitap, malumunuzdur.

Yine, zamanın İstanbul'daki Amerika Birleşik Devletleri Büyükelçisi, yanında çalışan bazı aşırı Ermenilerden aldığı bilgilerden yola çıkarak, kendisine parlak bir siyasi gelecek hazırlamak amacıyla, yalan dolu anılar yayınlamışlardır; böylece, halkımız ve ülkemiz aleyhine önyargıların yeşermesine de katkı sağlamışlardır.

Bu gibi kitaplar ve propaganda yayınları incelendiğinde görülen manzara, 1915 yılının bir günü, ülkemiz topraklarında yaşayan Ermenilerin durup dururken katliama tabi tutulduğudur. Konunun vahim tarafı, bu gibi propaganda malzemesinin tutarsızlıkları, düzmece oldukları, hangi amaçlarla kaleme alındıkları açıkça ortada iken, halen, bazı çevreler tarafından muteber görülmesidir.

Bu yayınların, sözde bilimsel eserlere kaynak veya dayanak alınmaları, daha da vahim neticeleri ortaya çıkarmaktadır.

Diğer yandan, bazı yabancı bilim adamları, objektif ve dürüst araştırmaları sonucunda, söz konusu iddialardaki abartı ve yanlışları tespit etmiş bulunmaktadırlar; buna göre yapılan dengeli değerlendirmeleri de dünyaya açıklamışlardır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, 1915 yılında meydana gelen olayları sağlıklı analiz edebilmek için, 1915 yılından önce neler yaşandığını iyi incelemek gerektiğini düşünüyorum. Türklerin, Anadolu'ya ayak bastığı 11 inci Yüzyıldan 19 uncu Yüzyılın sonlarına kadar, 800 yılı aşan bir süreyle, Türk-Ermeni ilişkileri barış ve karşılıklı güven esaslarına dayalı olarak gelişmiştir.

Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'u fethinden sonra, Osmanlı İmparatorluğunda yaşayan Ermeniler, millet adı altında örgütlenmişlerdir. Kendi dini liderlerinin yönetiminde, devletin sağladığı huzur ve özgürlük içinde yaşamaya başlamışlardır. Osmanlı'nın "sadık millet" olarak gördüğü Ermeniler, Osmanlı bürokrasisinde bakan, paşa, savcı, büyükelçi, vali, yargıç olarak üst düzey görevlere getirilmişlerdir ve hiçbir ayırıma tabi tutulmamışlardır bu bakımdan.

Ancak, 1820'lerden sonra Çarlık Rusyası, zamanın İngiltere ve Fransa hükümetleri aralarındaki nüfuz ve çıkar mücadelelerinde Ermenileri Osmanlı'ya karşı kullanılacak önemli bir unsur olarak görmüşlerdir. Bu güçler, bu doğrultuda Doğu Anadolu'da Ermenilere hayali bir Ermenistan vaat etmişlerdir. Balkanlar'da bağımsızlık yolunda yaşanan gelişmeler de aynı yöndeki çabaları artırmıştır. Bu devletlerin kışkırtmaları sonucunda 1880'den itibaren çeşitli Ermeni komiteleri kurulmaya başlanmıştır. 1887'de Cenevre'de Hınçak, 1890'da ise Tiflis'te Taşnak komiteleri ortaya çıkmıştır. Her iki komitenin ortak hedefi, Osmanlı topraklarında Ermenilerin yaşadığı bölgeleri içeren bir Ermeni devleti kurulması olmuştur. Daha sonra Osmanlı sınırları içerisinde de örgütlenen bu komitelerin kışkırtmaları sonucu Osmanlı'ya karşı Ermeni isyanları başlamıştır.

Değerli arkadaşlar, bugünkü dünyada gördüğümüz terör örgütleri, aslında, o günkü dünyada işte bu söylediğim iki komite tarafından kurulmuştur ve bugünkü terör örgütlerinin

karşılığı şeklindedir. Bunlar uyguladıkları suikast ve banka baskını yöntemleriyle, şimdi, dünyanın ve insanlığın başına bela olan terörizmin öncüleri olmuşlardır. Bazı Ermeni gruplar, başta, Erzurum, Kayseri, Yozgat, Çorum, Merzifon, Van ve Adana olmak üzere Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde ayaklanmışlardır.

Ermeni komiteleri tarafından başlatılan isyanların temel hedefi, Osmanlı İmparatorluğunun isyanları bastırma girişimlerini her seferinde katliam olarak takdim etmek ve batılı büyük güçleri Ermeniler lehine müdahaleye teşvik etmek olmuştur.

Birinci Dünya Savaşının başlaması ve Osmanlı Devletinin itilaf devletlerine karşı savaşa girmesi aşırı eğilimli Ermenilerce büyük bir fırsat olarak değerlendirilmiştir. Bu çerçevede kurulan gönüllü Ermeni alayları, Rus ordularının Doğu Anadolu'ya girmesiyle birlikte savunmasız kalan Türk şehir, kasaba ve köylerine saldırarak, çocuk ve kadınlar dahil sivillere karşı katliama girişmişlerdir; Osmanlı kuvvetlerini arkadan vurmuşlardır; Osmanlı birliklerinin hareketini engellemişlerdir, ikmal yollarını kesmişlerdir, yaralı konvoylarını pusuya düşürmüşlerdir; köprü ve yolları imha etmişlerdir; şehirlerde ayaklanarak Rus işgalini kolaylaştırmışlardır. Osmanlı hükümeti bu durum karşısında Ermeni Patriğini, mebuslarını ve diğer önde gelenlerini çağırarak Ermenilerin Müslümanları katletmeye devam etmeleri halinde gerekli önlemleri alacaklarını söylemişlerdir; ancak, bu uyarıdan sonuç alınamayınca, hükümet, 24 Nisan 1915 tarihinde Ermeni komitelerini kapatmıştır; 235 kişiyi devlet aleyhine faaliyette bulunmaktan tutuklamıştır. Ermeni Çevrelerinin her yıl, sözde Ermeni soykırımının yıldönümü diye andıkları 24 nisan işte bu komitelerin kapatıldığı ve komitecilerin, yani o günkü teröristlerin tutuklandığı gündür değerli arkadaşlarım.

Osmanlı hükümeti, 27 Mayıs 1915 tarihinde, maruz kaldığı bu büyük iç ve dış tehdit nedeniyle, benzer tehlikelerle karşılaşan tüm ülkelerin almakta tereddüt etmediği bir savunma önlemine başvurmuştur. Savaş bölgelerinde oturan Ermenileri güneydeki Osmanlı topraklarına sevk etme, yani, tehcir kararını almıştır. Ermeni nüfus, bu karardan, zamanlıca haberdar edilmiştir; gerekli hazırlıklar yapıldıktan sonra nakil işlemi başlamıştır. Ayrıca, İstanbul'da ve Anadolu'da sıcak savaş bölgesinden uzakta yaşayan Ermeniler, tehcir kararının dışında tutulmuşlardır. Osmanlı Hükümeti, söz konusu Ermenilerin savaş dışı bölgelere yeniden yerleştirilmesi sırasında, Ermeni nüfusun zarar görmemesi için, gerekli güvenlik önlemlerinin alınması talimatlarını vermişlerdir. Bu amaçla yayınlanan ve Osmanlı arşivlerinde bulunan emirler mevcuttur ve herkesin görmesine açıktır. Bunlar durumun somut kanıtlarıdır.

Bir yandan Birinci Dünya Savaşının devam etmesi, öte yandan iç ayaklanma ve isyan, savaştan kaynaklanan ortam, mahallindeki kin ve intikam duyguları, söz konusu sevk sırasında kabilelerin birtakım saldırılara uğramalarına da sebep olmuştur. Hükümet, bu durumu engellemeye çalışmıştır. Nitekim, devlet otoritesinin kuvvetli olduğu bölgelerde, Ermeni kabilelerine karşı çok az sayıda saldırı vuku bulmuştur. Ermeni kabilelerine kötü davranan ve hükümetin talimatlarına uymayan yaklaşık 1390 kişi yargılanmıştır; birçoğu da idam dahil cezaya çarptırılmıştır. Kendi vatandaşlarını, Ermeni vatandaşlarına saldırı diye o günkü Osmanlı Devleti yargılamış ve 1390 kişiyi cezalandırmış, bir kısmını da idam etmiştir. Burada şu soruyu sormak istiyorum bu rakamları verdikten sonra: Ermenileri yok etmeyi amaçlayan bir devlet, Ermeni kabilelerine kötü davrandığı için, kendi görevlilerini cezalandırır ve hatta, suçun ağırlığına göre ölüm cezasına çarptırıp bunları infaz eder miydi?!

Ayrıca, savaş günlerinin araç, yakıt, gıda ve diğer imkânlarının yetersizliği, ağır iklim şartları ve tifüs gibi salgın hastalıklar da can kaybının artmasına yol açmıştır. Esasen, söz konusu zaman dilimi, tüm Anadolu halkının aynı kaderi paylaştığı bir dönemdir. Bir hastalık gelince, tifüs, sadece Ermenileri değil, Türkleri de, Müslümanları da, diğer azınlıkları da herkesi vurmuştur, kırıp geçirmiştir.

Emperyalist güçlerin Birinci Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı süresince, Ermenileri kıskırtma faaliyetleri ne yazık ki devam etmiştir. Kasım 1918'de Güneydoğu Anadolu'nun bir bölümü ile Kilikya bölgesini işgal eden -yani, o zamanki Adana bölgemiz- Fransız kuvvetleri, bölgede bir Ermenistan devleti kurma vaadiyle Ermenilerle anlaşmıştır. Önce, Ermeni gönüllü taburları, daha sonra da Fransız lejyonuna bağlı Fransız askerleri ve yine, Fransız yabancı lejyonuna bağlı Ermeni lejyonu kurulmuştur.

Fransız komutasındaki bu Ermeni askerleri, 1921 yılına kadar bölgede kanlı katliamlar yapmışlardır. Bu husus, Fransız belgelerinde de kayıtlıdır.

Değerli milletvekilleri, bütün bu tarihî gerçeklerin çarpıtılarak 1915'de yaşanan olayların dünya kamuoyuna "soykırım" olarak takdim edilmeye çalışılması, hukukî dayanaktan da tamamen yoksundur. Soykırım terimi, 9 Aralık 1948 tarihinde, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edilen "Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi"nin 2 nci maddesinde tanımlanmıştır.

Buna göre soykırım, aynen, şöyle ifade edilmiştir: "Ulusal, etnik, dinî ve ırksal bir grubun, sırf bu grup mensubu olmaları nedeniyle, sadece öyle doğmuş olmaları ve o gruba mensup olmaları sebebiyle, kısmen veya tamamen yok edilme kastıyla öldürülmeleri; ciddi bedensel ve ruhsal zarara uğratılmaları veya böyle bir grubun fizikî varlığını kısmen veya tamamen yok edeceği açıkça belli olan yaşama koşullarına tabi tutulmaları, grup içinde doğumları önleyecek tedbirlerin zorla uygulanması yahut bir grubun çocuklarının başka bir

gruba zorla nakledilmesi.” Birleşmiş Milletlerin kabul ettiği soykırımı bu çerçeve içerisinde geçerlidir; sadece bu tanıma uyan eylemler soykırımı suçu olarak adlandırılabilir. Bu tanımla üzerinde hassasiyetle durulması gereken, bir grubun, bu grup mensubu olmaları nedeniyle, kısmen veya tamamen yok edilme kastıdır. Böyle bir kastın mevcut olmadığı ise açıkça ortadadır. Burada, yine, kasıt, bilinçli bir şekilde, suçlu olsun suçlu olmasın, herhangi bir şey yapsın yapmasın, sadece öyle doğduğu için “senin yaşama hakkın yok” demektir ve bilinçli ve kasıtlı olarak, tamamen yok olmanın onlar üzerinde tatbik edilmesidir.

Bir insan grubunun, sırf o gruba ait olduğu için yok edilmesi, ancak asırlarca önyargıların oluşturulması suretiyle mümkün olabilir. Oysa, Anadolu, asırlarca, çok değişik kimliklerin bir arada, barış içinde yaşadıkları bir toprak parçasıdır; insanlarda birbirlerine karşı başka yerlerde gördüğümüz önyargı yoktur. Soykırımı iddiasında bulunan çevreler, 90 yıldır, tüm çabalarına rağmen, Osmanlı’nın Ermenileri yok etme niyetini ortaya koyan tek bir belge bulamamışlardır; belge dediklerinin de sahteliği ortaya çıkmıştır. Esasen, Ermeni iddiaları, hukukî olarak Birinci Dünya Savaşından hemen sonra araştırılmıştır. Savaş sonrasında İstanbul’u işgal eden İngilizler, Ermeni Patrikhanesinin raporlarına dayanarak, katliam ve değişik suçları işlemekten sorumlu tuttukları, aralarında bakan ve diğer üst düzey sivil ve askerî yöneticilerin de bulunduğu 144 Osmanlı yöneticisini yargılamak üzere, Malta’ya sürgüne göndermişlerdir; ancak, Osmanlı arşivleri kontrolü altında olmasına rağmen, İngilizler, bütün çabalarına ve uğraşmalarına karşı, söz konusu şahısları suçlayacak tek bir kanıt, belge bulamamışlardır. Bunun üzerine, Malta sürgünlerinin tümünü serbest bırakmışlardır; yani, onları, önce Malta’ya “bu işleri yaptınız” diye götürüp suçlayanlar, daha sonra, ispatlayamadıkları için, bütün belgeler de ellerinde ve kontrollerinde olmasına rağmen, ispatlayamadıkları için, hepsini serbest bırakmışlardır. Bu şekilde, Ermeni soykırımı iddialarının geçersizliği, ta o dönemde, Birinci Dünya Harbinin hemen ertesinde, zaten ispatlanmıştır.

Değerli milletvekilleri, cumhuriyetin kurulmasından sonra, yaklaşık yarım yüzyıl, Ermeni iddiaları gündeme gelmemiştir; yani, elli yıl. Bu iddiaların 1965 yılından itibaren ivme kazandığı ve bir kampanyaya dönüştüğü görülmektedir. Ardındaki saiklar hakkında görüş ve spekülasyonlar çeşitlidir. Bazı Ermeni gruplar, sözde soykırım iddialarını dünya kamuoyuna tanıtmak için, araç olarak terörü seçmişlerdir. Halkımıza ve ülkemize karşı, geçtiğimiz yüzyılın başından itibaren, yeni nesillerini önyargıyla, nefretle yetiştirenler, 1973 yılında, ASALA gibi bazı terörist örgütler vasıtasıyla, Türk diplomatlarına ve Türk hedeflerine yönelik terör saldırılarını başlatmışlardır. Türk hedeflerine karşı 200’den fazla saldırı gerçekleştirilmiştir. Söz konusu saldırılar, 4 kıtada, 21 ülkede vuku bulmuştur. Yine, söz konusu terör saldırıları sonucu, 1985 yılına kadar, 30’u aşkın diplomatımız, kamu görevlimiz ve aileleri ve yakınları şehit olmuşlardır; bu vesileyle, aziz şehitlerimizi bir kez daha rahmetle anıyor ve huzurlarında saygıyla eğiliyoruz.

Değerli arkadaşlar, hatırlayacaksınız, bu cinayetleri haber yapan yabancı basın yayın organları haberleri verirken...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Bakan.

DIŞİŞLERİ BAKANİ VE BAŞBAKAN YARDIMCISI ABDULLAH GÜL (Devamla) - ... “bir Türk diplomatı öldürüldü” diye kısacık yazmışlardır. Haberin altında ise, uzun uzun, 1915 yılında meydana gelen olayları tek yanlı, âdeta ırkçı bir bakış açısıyla okurlarına ve dinleyenlerine aktarmışlardır. Bu terör örgütlerinin bazı mensupları yakalanmış olmalarına rağmen, ne yazık ki cezalandırılmamışlardır. Terör örgütlerinin faaliyetlerinden haberdar olanlar, bu örgütlerin faaliyetlerini, ancak kendi vatandaşları zarar görünce engellemek yoluna gitmişlerdir.

Şimdi, biz de sormak isteriz; eğer bu teröristler zamanında yakalansa ve adaletle teslim edilseydi, terörizm denilen bela, bugün bu kadar büyük bir tehdit oluşturur muydu ve bugünkü terör örgütleri, o terör örgütlerinden örnekler alırlar mıydı?! (Alkışlar)

Değerli arkadaşlar, ancak, terörle bir sonuca ulaşamayacağını anlayan militan Ermeni çevreleri, bu defa Türkiye’ye karşı yürüttükleri kampanyada taktik değiştirerek, sözde soykırımın çeşitli ülkelerin ulusal ve yerel parlamentoları tarafından tanınması yoluyla Türkiye’ye baskı yapmaya çalışmışlardır. Ermenistan’ın bağımsızlığını kazanmasından sonra bu yöndeki faaliyetler önemli ölçüde artış göstermiştir. Bugüne kadar, Arjantin, Belçika, Fransa, Hollanda, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Lübnan, Rusya Federasyonu, Slovakya, Uruguay, Yunanistan, Kıbrıs Rum Yönetimi Parlamentoları ile Avrupa Parlamentosunda sözde soykırıma ilişkin haksız bildiri veya kararlar kabul edilmiştir. Ayrıca, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Arjantin, Avustralya, İsviçre’deki bazı yerel parlamentolarda da, ne yazık ki, bu konuda kararlar geçirilmiştir. Tarihî gerçekleri hiçe sayan, Türk Milletine karşı büyük haksızlık ve saygısızlık teşkil eden bu kararları, yine tarih mahkûm edecektir!

Son olarak, Almanya’da anamuhalefeti oluşturan Hristiyan Demokrat Partisi Birliği (CDU ve CSU) Federal Parlamento Grubu tarafından, 22 Şubat 2005 tarihinde Ermeni iddialarına ilişkin olarak, Federal Parlamentaoya bir karar tasarısı sunulmuştur.

Fransa’da, bu amaçla, son zamanlarda, üç ayrı tasarı Parlamentaoya sunulmuştur.

Ayrıca, diaspora, Amerika Birleşik Devletleri Kongresinden, sözde soykırımın tanınmasını sağlayacak bir karar kabul edilmesini sağlamak amacıyla, uzun süredir yoğun bir kampanya yürütmektedir. 24 Nisan öncesi Amerika Birleşik Devletleri Kongresine, sözde soykırıma ilişkin bir karar tasarısının sunulması çabaları olduğuna dair duyumlar vardır.

Bazı Ermeni çevrelerinin bu çabaları, bugüne kadar, ABD yönetimlerinin kararlı tutumları sayesinde amacına ulaşamamıştır. Benzer girişimler, başka ülkelerde de devam etmektedir.

Bütün bu girişimlere karşı her düzeyde aktif bir diplomatik mücadele sergilemekteyiz.

Bu kürsüden, bu tür girişimlerin sahiplerine bir kez daha seslenmek istiyorum değerli arkadaşlar: Parlamentolar, tarihi olaylar hakkında karar alabilecek, yargıya varabilecek kurumlar değildir. Tarihi, ancak tarihçiler değerlendirebilir. Saikleri ne olursa olsun, yabancı parlamentolara sunulan ve Ermeni soykırım iddialarına destek veren tüm tasarılar, bizleri yaralamakta, müttefik olarak gördüğü ve bildiği bazı ülkelerin niyetlerine ilişkin Türk kamuoyunda soru işaretlerinin oluşmasına neden olmakta ve Ermenistan'la ilişkilerimizin geleceğine hiç de olumlu katkı yapmamaktadır. Söz konusu parlamenter meslektaşlarımızı, bu tür girişimlerden vazgeçmeye davet ediyorum; yaptıklarının hiçbir faydası yoktur.

Aşırı Ermeni çevrelerinin diğer önemli bir amacı da, sözde soykırımın ülkemiz tarafından tanınmasının, AB üyeliğimiz için bir önkoşul haline getirilmesini sağlamaktır. Bildiğiniz üzere, 17 Aralık zirvesi öncesi Ermenistan Cumhurbaşkanı Koçaryan, Avrupa Birliği üyesi ülkelerin devlet, hükümet başkanlarına gönderdiği bir mektupla, Türkiye ile müzakerelerin başlatılmamasını istemiştir. Avrupa Birliği devlet ve hükümet başkanlarının bu mektubu dikkate almamış olmalarını, hatta bazılarının mektuba tepki göstermiş olmalarını memnuniyetle karşıladık.

Değerli arkadaşlar, peki, nasıl oluyor da, 1915 yılında yaşanan olaylar, tarihi gerçeklerin tam aksine, bazı ülke parlamentoları tarafından soykırım olarak nitelendirilebiliyor. Bunun en önemli sebebi, çok iyi organize olmuş ve elinde büyük maddi imkânlar bulunan diasporanın yıllardır yürüttüğü kapsamlı faaliyetlerdir.

Diasporanın faaliyetleri, Ermenistan Devleti tarafından, bazen gizli bazen de açıkça desteklenmektedir. Ermenistan büyükelçilerinin, sözde soykırımın çeşitli ülke parlamentoları tarafından tanınmasını sağlamak amacıyla faaliyetler yürüttüğü görülmektedir.

Diaspora, her yıl sözde soykırım konusunda çok sayıda kitabın basılmasını, Ermeni görüşlerine yakın yazarlar tarafından kaleme alınan makalelerin önemli gazete ve dergilerde yayımlanmasını sağlamaktadır. Sözde soykırım konusunda çok sayıda konferans, toplantı ve sempozyum düzenlenmektedir. Bunlara, Ermeni görüşlerine yakın araştırmacı ve akademisyenlerin katılımı sağlanarak, konu sürekli gündemde tutulmaya çalışılmaktadır.

Diaspora, benzer şekilde, sözde soykırımı işleyen daha çok belgesel nitelikli filmlerin çekilmesini sağlamaktadır. Bunların çok sayıda sinema ve televizyon kanalında yayınlanmasını teşvik etmektedir.

Son olarak, Ermeni asıllı Kanadalı Atom Egoyan tarafından çekilen Ararat filmi, çok sayıda ülkede gösterilmiştir. Filmin gişe hasılatının yaklaşık 3 000 000 dolar, maliyetinin ise 15 500 000 milyon dolar olduğunu düşünürseniz, bu faaliyetlerin nasıl fonlandığını çok iyi bir şekilde göreceksiniz.

Diaspora, propaganda amacıyla sadece bir film için bu kadar büyük para harcayabilmektedir. Bu rakam, sanırım, karşı karşıya bulunduğumuz çevrelerin propaganda gücü hakkında hepimize bir fikir vermektedir. Her yıl yayımlanan kitaplar, makaleler ve filmler yoluyla özellikle Batılı ülkelerin kamuoyları etkilenmekte, parlamentolarının sözde soykırımı tanıması için ciddi bir baskı unsuru yaratılmaktadır.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, Bu noktada bir özeleştiri yapmayı zorunlu görüyorum. Türkiye, maalesef, Ermeni iddiaları konusunda, uzun yıllar genellikle savunmada kalan bir politika izlemiştir; gerçeklerin dünya kamuoyuna anlatılması için gerekli arşiv çalışmaları zamanında yapılmamıştır veya gerekli altyapı ve tasnif çalışmaları tamamlanamadığı için, istenilen düzeyde hizmet verilememiştir. Bu durum, dışarıda, Türkiye sanki bir şeyleri gizliyor imajını oluşturmuştur ve buna bazıları inanmıştır. İhtiyaç duyulan maddi kaynak, ne yazık ki sağlanamamıştır. Büyük ölçüde devletin sağladığı küçük bir bütçeyle bu mücadele yürütülmeye çalışılmıştır. Biz, okullarımızda ve üniversitelerimizde, gençlerimize, konuya ilişkin tarihi gerçekleri öğretmezken, Ermeni diasporası, çeşitli ülkelerde, ders kitaplarına sözde soykırımına ilişkin bilgilerin yer almasını ve genç nesillerin beyinlerinde ülkemize karşı önyargıların oluşmasını sağlamakta büyük mesafe kaydetmiştir.

Bütün bunlarla, bugüne kadar hiçbir şey yapılmamıştır da demek istemiyorum. Bu asılsız iddialara karşı büyük bir özveriyle mücadele vermiş değerli insanlarımıza ve kurumlarımıza da haksızlık yapmak istemiyorum; onların yaptıkları bütün çalışmaları, kıt kaynaklarla, zor şartlarda yaptıkları bütün çalışmaları da takdirde karşılıyorum; ama, karşı tarafın yaptığı çalışmalar karşısında bizim yaptığımız çalışmaların yetersizliğini ve geçmişte gösterdiğimiz ihmalin altını burada çizmekten de geri kalmıyorum.

Değerli milletvekilleri, bütün bu nedenlerle, bugün yapmakta olduğumuz bu genel görüşmeyi çok önemli görüyorum. Türkiye Büyük Millet Meclisi dahil, bütün ilgili kurum ve kuruluşlarımız konuya gereken duyarlılığı göstermeye başlamışlardır. Bütün siyasi partilerimiz, aynı duyarlılık içerisinde. Ermeni iddiaları, sadece hükümet tarafından yürütülecek bir mücadeleyle başarılı olunacak bir konu da değildir; ancak toplumumuzun bütün kesimlerinin ve bireylerin ortak çabalarıyla bu alanda başarılı olabiliriz.

Sayın Başbakanımız ile Sayın Ana Muhalefet Partisi Başkanı arasında 8 Mart 2005 tarihinde yapılan ortak açıklama, Ermeni iddialarıyla mücadele azmimizi göstermek bakımından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Türkiye, bütün dünyaya, iktidarıyla muhalefetiyle ortak bir mücadeleye başlayacağını göstermiştir. Sayın Başbakan ve sayın Ana Muhalefet Partisi liderleri, Türk ve Ermeni tarihçileri ve diğer uzmanlardan bir grup oluşturarak, ülkemizin arşivleri dahil, tüm ilgili arşivlerde 1915 dönemini araştırmaları ve gerçekleri aydınlığa kavuşturmaları yolunda tarihi bir çağrıda bulunmuştur.

Bu konuda, Türkiye'nin ciddiyet ve samimiyetini göstermek bakımından, daha da ileri bir teşebbüste bulunduğunu açıklamak isterim. Değerli arkadaşlar, bu konudaki teklifimizi, Sayın Başbakanımız, resmen, bir mektup aracılığıyla, Ermenistan Devlet Başkanı Koçaryan'a da göndermiştir. Sayın Başbakan mektubunda ortak komisyon kurulması önerimizi iletirken, bu önerimiz kabul gördüğü takdirde, böyle bir komisyonun kuruluş ve çalışma yöntemlerini Ermenistan'la görüşmeye hazır olduğumuzu, bu yönde bir girişimin, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleşmesine hizmet edecek bir adım oluşturacağını da bildirmiştir. Buradan, özellikle parlamentoları sözde soykırımı tanıdığına dair kararlar alan ülkelere, Ermenistan'ı bu çağrıya olumlu cevap vermesi için teşvik etmelerini beklediğimizi vurgulamak istiyorum. (Alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bu olayların hangi tarihte, nerede geçtiğini bilmeden, böyle bir olay nerede oldu dediğinizde suskun kalan; ama, bu tip uydurma ve iftira dolu bildirimlere, kararlara imza atan parlamenterlere ve parlamentolara buradan çağrıda bulunuyorum: Mademki ilgileniyorsunuz bu olaylarla, o zaman, ilginizi devam ettirin; bizim yaptığımız bu çağrılara karşı, Türkiye Cumhuriyetinin yaptığı bu çağrılara, bu gayretlere karşı destek verin ve Ermenistan üzerinde etkinizi gösterin. (AK Parti sıralarından alkışlar) Bunu yapmazsanız, o zaman, hepiniz, sadece basit içpolitika yapan, sadece basit içpolitika ve basit oy çıkarı uğruna milletlere hakaret eden, ülkelere hakaret eden, çıkarlarınızı bile unutan ülkeler ve parlamentolar olarak ilan edeceğiz sizi.

Değerli milletvekilleri, bu noktada, Ermenistan ile ilişkilerimize kısaca değinmek istiyorum. Özellikle Batılı ülkeler Ermenistan ile diplomatik ilişki kurarak sınırı açmamız için bize telkinde bulunmaktadırlar. Bildiğiniz üzere, Türkiye, 16 Aralık 1991 tarihinde, diğer bütün eski Sovyet cumhuriyetleriyle birlikte Ermenistan'ın bağımsızlığını tanımıştır. Bağımsızlığın ardından ekonomik güçlüklerle karşılaşan Ermenistan'a insanî yardımda da bulunmuştur Türkiye.

Türkiye, Ermenistan'a önemli bir jest daha yapmıştır. Karadeniz Ekonomik İşbirliği sürecini başlatırken, Karadeniz'e kıyısı olmadığı halde, bölgede huzur, istikrar ve barışı temine katkı sağlamak için Ermenistan'ı da Karadeniz Ekonomik İşbirliği Teşkilatına davet etmiştir. Ermenistan, bu şekilde, halen, merkezi İstanbul'daki Karadeniz Ekonomik İşbirliği Örgütünde temsil edilmektedir.

Bununla birlikte, az önce yukarıda bahsettiğim gibi, Ermenistan'ın ve Ermeni diasporasının ısrarla sürdürdüğü, gerçekleri çarpıtan politikaları nedeniyle, Türkiye'nin Ermenistan ile diplomatik ilişki kurması mümkün olamamıştır. Bunlar normal komşuluk ilişkileri tesis edilmesini arzulayan bir devlet için normal davranışlar mıdır?! Hangi devletten sınırlarını resmen tanıdığını ortaya koymayan bir devletle ilişkilerini normalleştirmesini bekleyebilirsiniz?!

Ayrıca, Ermenistan, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına uymayarak, kardeş Azerbaycan'ın toprak bütünlüğünü tanınamaya ve Azerbaycan topraklarının yüzde 20'sini işgal altında tutmaya devam etmektedir. Yüzbinlerce Azeri, mülteci kamplarında dünyanın en sefil hayatını çekmektedir. Türkiye bu ihtilafın sona ermesi için aktif faaliyette bulunmaktadır. Azeri ve Ermeni meslektaşlarımızla bu çerçevede son iki yılda çok kere görüşmeler yaptık; bu çabalarımız da sürecektir.

Türkiye, Ermenistan'la ilişkilerinin normalleştirilmesini istemektedir; ancak, bu ülkenin, uluslararası hukukun temel ilkelerine ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarına aykırı tutumu ile iyi komşuluk ilişkilerine uygun davranmaması, Türkiye'nin Ermenistan'la diplomatik ilişki kurmasına imkân vermemektedir. Bütün bunlara rağmen, Türkiye ile Ermenistan arasında charter uçak seferlerine izin verilmiştir. Binlerce Ermenistan vatandaşı Türkiye'ye gelmekte ve çalışabilmektedir. Sivil toplum düzeyinde temaslar mevcuttur. Ermenistan'ın, tarihi gerçeklerin ortaya çıkarılmasını sağlayacak çağrımıza olumlu yanıt vermesi, şüphesiz, iki ülke arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi sürecine de müspet katkı sağlayacaktır. Buradan, bir kere daha, Ermenistan'a bu çağrımızı yinelemek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, karşımıza çeşitli nedenlerle Ermeni iddiaları getirenlerin ileri sürdükleri bir husus, Türkiye'yi tarihiyle barıştırmak iddialarıdır. Türkiye tarihiyle barışıktır. Bunu söyleyenlere gülmek isterim. Türkiye, tarihiyle övünmektedir; Türkiye,

tarihiyle barışıktır; acılarıyla, tatlılarıyla, Türkiye, tarihine sahip çıkmaktadır. (Alkışlar) Ve yüzyıllar boyunca da, Türkiye, geçmiş Türk devletleri, medeniyetlere, dünyaya çok büyük katkılar sağlayan ülkeler olmuştur ve geçmiş Türk devletlerinin yönetimindeki birçok ırk, birçok coğrafya, o günlerin barış ve huzurunu aramaktadır. Eğer geçmişimizdeki atalarımız asimilasyonu hedef almış olsalardı, yok etmeyi hedef almış olsalardı, bugün, tarihte birçok ırk, birçok devlet, birçok dil ve birçok din yoktu, yok olmuştu. (Alkışlar)

O bakımdan, Türkiye tarihiyle barışıktır ve tarihiyle de övünmektedir. Türkiye'nin tarihiyle ilgili bir sorunu yoktur; kimsenin bundan da bir şüphesi olmasın. Doğrudur; belki tarihimizin bazı sayfalarını özellikle silik bırakmışızdır; bunun da altını çiziyorum.

Mesela Osmanlı İmparatorluğunun son yüzyılında, Balkanlar'da yaşayan soydaşlarımızın yüzyıllarca yaşadıkları toprakları nasıl terk ettikleri, terk ederken yüzyıllarca yaşadıkları topraklara serptikleri kubbeleri, camileri, minareleri, köprüleri, hanları, hamamları, sarayları bırakıp nasıl geldiklerinin acılarını, biz, ne yazık ki gençlerimize çok anlatmamışızdır; ama, bunun da bir sebebi olmuştur. Bunun sebebi, yeni kurulan Türkiye Cumhuriyetini barış, huzur ve geleceğe dönük duygularla kurma sebebidir. Acılarla, kinlerle, nefretlerle değil; gençliğimizi geleceğe döndürmektir, ufka baktırmaaktır. Bu vizyonla kurulduğu için, belki bizim bu noksanımız vardır; ama, bizim çektiğimiz acılar, dünyada az milletler tarafından çekilen acılardır. Sadece Balkanlar'dan, Avrupa'nın ortalarından değil, doğudan, güneyden, kuzeyden, dünyanın her tarafından çekilirken bu acılar yaşanmıştır ve bu acılar, birçok romanlara, birçok hikâyelere konu olmuştur. Yoksa, tarihimizden utandığımız için, tarihimizde sayfalarını karanlık tatalım duygusuyla olmamıştır bu.

Bir hususun üzerinde dikkatle durulması gerektiğini düşünmekteyiz değerli arkadaşlarım. Burada konuştuğumuz konuların merkezinde, hangi nedenle olursa olsun insanlar, çektikleri acılar, can kayıpları bulunmaktadır. Biz, o dönemde bu topraklarda yaşayan Müslüman veya gayrimüslim, Türk veya diğer unsurlardan insanlarla yaşanan ve hepimize üzüntü vermiş olan karşılıklı acıların vakur bir şekilde anılmasını saygıyla karşılarız; ancak, acıların, dolaylı ilgisi dahi olmayan kişi ve gruplarca siyasi amaçlarla sömürülmesini de asla kabul etmeyiz. Bu acıları yalan ve iftiralara alet ederek intikam duygularının yeşertilmesini, insanımız ve ülkemiz aleyhine önyargı ve nefret duygularının yaratılmasını ise asla kabul etmeyiz.

Değerli milletvekilleri; Türkiye, Ermeni iddiaları konusunda inisiyatif alan, tarihi gerçeklerin ortaya çıkarılması için her türlü gayreti gösteren bir politika izleyecektir. Türkiye, her zaman tarihiyle yüzleşmeye hazırdır ve tarihimizden utanılacak hiçbir dönem olmamıştır. Bu mücadelede sonuna kadar gitmeye kararlıyız.

1915 olaylarına nasıl, hangi şartlar altında gelinmiştir? 1915'te ne olmuştur? Tehcir uygulamasının sonuçları nasıl tecelli etmiştir? Tüm bu hususlar, uzman tarihçiler tarafından da derinlemesine incelenecektir. Çalışmalarımız, kurumlarımız arasında en geniş ve etkin bir işbirliği ve eşgüdüm içinde yürütülecektir. Bunun altyapısı oluşturulmaktadır. Halkımız, gerçekler hakkında bilgilendirilecek ve bilinçlendirilecektir. İçte yürütülecek çalışmalara paralel olarak, dışarıda da gerçeklerin tanıtılması, haksızlıklarla mücadele edilmesi için aktif bir çaba içinde olacağız.

Bu süreçte, Türkiye kadar, belki de çok daha fazla, başka ülkeler, tarihçileriyle yüzleşmek zorunda kalacaklar ve o dönemdeki bazı politikalarını bugünkü nesillere anlatmakta zorlanacaklardır. Bu süreç, topyekûn bir mücadeleyi gerektirecektir. Bu mücadeleyi, Yüce Meclis olarak, hükümet olarak, bürokrat, akademisyen, bilim adamı, basın yayın kuruluşları, işadamları olarak milletçe yapacağız ve yeni bir strateji izleyeceğiz. Türk Milleti, birlik ve bütünlük içinde, bu mücadeleden de başarıyla çıkacaktır. Bu konudaki inancımız tamdır.

Şimdiye kadar yapılan çalışmalara değer veriyoruz, noksanlıklarını görüyoruz ve yeni bir çalışma dönemini başlatıyoruz. Bu yeni çalışma döneminde, hükümet, siyasi partiler, kuruluşlar, sivil toplum örgütleri ve ülkenin bütün aydınları el ele olacaktır; çünkü, bu, hepimizin milli bir davasıdır.

Değerli milletvekilleri, bu duygularla, Yüce Meclise en derin saygılarımı sunuyorum ve başarılar diliyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bakanım, teşekkür ediyorum.

Gruplar adına ilk konuşmacı, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına, İstanbul Milletvekili Şükrü Elekdağ.

Sayın Elekdağ, buyurun. (Alkışlar)

CHP GRUBU ADINA ŞÜKRÜ MUSTAFA ELEKDAĞ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ermeni iddiaları konusunda açılan genel görüşmede Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini arz etmek üzere huzurunuza gelmiş bulunuyorum; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli arkadaşlarım, önceki yıllarda bu kürsüden yaptığım konuşmalarda, Türkiye'nin, Ermeni sorunu konusunda uzun vadeli bir stratejiye ihtiyacı olduğunu belirtmiştim; ama, itiraf edeyim, o günlerde, bu konuda, Türkiye'nin üstüne çöken ataletten

kurtularak somut bir atılım yapacağı hususunda hiç de umutlu değildim. Buna mukabil, şimdi, bu alanda ciddi adımlar atıldığını görüyorum ve bundan kıvanç duyuyorum.

Gerçek şu ki değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi, üç ilke imza attı veya atmak üzere. Bunlardan birincisi, 24 Martta, Cumhuriyet Halk Partisinin inisiyatifiyle yurdumuza davet edilen Amerikalı tarihçi Prof. Justin Mc Carthy'nin, Sayın Meclis Başkanımızın da değerli destekleriyle, Meclis çatısı altında yaptığı "Ermeni iddialarının gerçek yüzü" konulu konuşmasıdır. Bilimsel eserleriyle uluslararası alanda isim yapmış olan Prof. Mc Carthy'nin büyük ilgiyle izlenen konuşması, soykırımı iddialarıyla mücadele için izleyeceğimiz stratejiye ışık tuttu.

İkincisi, Sayın Başbakan Erdoğan ile Anamuhalefet Partisi Lideri Sayın Baykal'ın üzerinde mutabık kaldıkları, tarihi gerçeklerin bilimsel araştırmayla gün ışığına çıkarılması amacıyla, Türkiye ile Ermenistan arasında ortak tarihçiler komisyonu kurulmasını ve arşivlerin kısıtlamasız açılmasını öngören tarihsel öneridir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına, bu öneriyi esas alan ve Türkiye'nin, Ermeni iddialarına yönelik politikasının temel ilkelerini açıklayan bir karar tasarısı sunulacaktır.

Üçüncüsü, yine, iktidar ve anamuhalefet partilerinin ortak görüşleri uyarınca, Ermeni propagandacılarının soykırımı iddiasına dayanak olarak gösterdikleri Mavi Kitap gibi propaganda malzemesinin bu niteliğinin dünya kamuoyuna duyurulmasında Türkiye Büyük Millet Meclisinin çok önemli bir rol üstlenmesidir; bu amaçla, Türkiye Büyük Millet Meclisinin İngiltere Avam Kamarası ile Lordlar Kamarasına mektup göndermesi öngörülmektedir.

Görüleceği üzere değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir bütün olarak ülkemizin karşı karşıya kaldığı haksız suçlamalarla mücadele anında önemli girişimler üstlenmiş bulunmaktadır. Bu, benim için fevkalade bir gurur ve övünç kaynağıdır; bu hissiyatımı, eminim, bu çatı altındaki bütün arkadaşlarım paylaşıyor.

Değerli arkadaşlarım, konuşmamda yeri geldikçe bugirisimler üzerinde duracak ve Yüce Meclise gerekli bilgileri sunacağım. Prof. Mc Carthy'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yaptığı konuşmada şu sonuçlar çarpıcı biçimde ortaya çıktı:

Birinci Dünya Savaşı sırasında Osmanlı Devletinin ölüm kalım savaşı verdiği bir dönemde Ermeniler, kendilerine hiçbir saldırıda bulunulmadığı ve hiçbir tahrikle karşılaşmadıkları halde isyan etmişler ve Osmanlı topraklarını işgal eden Rusya'yla işbirliğinde bulunarak, devletlerine ihanet etmişlerdir. İçsavaşı başlatan, ilk kanı döken Ermenilerdir. Suç, Ermenilerdedir. 1915 olayları mukateleye, yani, karşılıklı kırima dönüşen tipik bir vatana ihanet ve isyan olayıdır. Doğu Anadolu'da Ermeni Halkı tarafından korunan ve beslenen Ermeni çeteler, Anadolu'ya giren Rus Ordularına karşı çarpışan Türk Ordusunun güvenliğini tehdit eden sabotaj eylemlerinde bulunmuş, cephede savaşan Türk askerlerinin hayatına kastetmiş, Türk ve Müslüman köylerine saldırarak katliamlar yapmış ve stratejik bir harekât planı uyarınca, bunun altını çiziyorum, stratejik bir harekât planı uyarınca Türk Ordusunun oluşturduğu cepheye giden kilit önemdeki ikmal ve takviye yollarını kesmişlerdir. Osmanlı Ordusu ardını emniyete almak için, tümen düzeyinde büyük birliklerini Ermeni isyancılar üzerine sevk etmeye zorlanıyor, bunun bir sonucu olarak da Rus Ordusuna karşı direniş gücü zayıflıyordu. Bunun, bu koşullarda tehcir veya zorunlu göç, yani, savaş alanında yerleşik Ermenilerin buralardan alınıp Osmanlı İmparatorluğunun başka yerlerine, başka vilayetlerine yerleştirilmeleri, Osmanlı Devletinin, varlığını koruma hakkı çerçevesinde uygulamış olduğu meşru ve hukuken haklı bir önlemdi.

İstanbul ve İzmir dışında kalan Ermeni halkının isyan eden ve düşmanla işbirliği yapan kesimlerinin zorunlu göçe tabi tutulmalarının nedeni, etnik kökenleri veya dinî inançları değildi. Zorunlu göçün temel nedeni, savaşan bir ordunun gerisinde güvenlik sağlamaktı. Bu nedenlerle, Ermenilerin, soykırımına maruz kaldıkları yolundaki iddiaları temelden asılsız ve mesnetsizdir. Evet, bunlar, Prof Justin Mc Carthy'nin söylediklerinin bir özeti.

Justin Mc Carthy şunu da belirtiyor, diyor ki: Osmanlı Hükümetinin belgelerinin özenle incelenmesi, İttihat ve Terakki liderlerinden hiçbirinin veya devlet mekanizmasındaki herhangi bir kişinin Ermenilere katliam yapılması hususunda talimat verdiğini gösteren bir kanıt bulunduğunu ortaya koymamaktadır. Aksine, taşradaki valilere, idarî birimlere ve tüm askerî birliklere tehcir kafielerindeki kişilere zarar verebilecek, can kaybına yol açabilecek, her türlü saldırının ve toplumsal taşkınlıkların önlenmesi talimatı verilmiştir.

Değerli arkadaşlarım, Osmanlı arşivlerinde de, Prof Mc Carthy'nin belirttiği bu görüşleri destekleyen çok sayıda belge vardır. Bunlar, tarihin asıl kaynaklarına inen belgelerdir. Sayın Bakan biraz önce bu konularda bahsetti; onun için, bu konuda ayrıntıya girmiyorum.

Yalnız, Türkiye'nin, tarihin kaynaklarına inen bu denli sağlam belgelere sahip olmasına karşın, soykırımı iddiasında bulunan Ermeniler, doksan yıldır, tüm çabalarına rağmen, dünya kamuoyuna iddialarını kanıtlayabilecek açık ve geçerli tek bir belge dahi sunamamışlardır. Bu durumda, iddialarını, doğruluğu kanıtlanmamış, hatırat türü subjektif yayınlar ile savaş yıllarında yayımlanmış propaganda amaçlı kitap niteliğindeki üç kaynağa

dayandırmak zorunda kalmışlardır. Bu üç kaynak hakkında kısaca bilgi sunmamın yararlı olacağı kanısındayım.

Bunlardan biri, Talat Paşaya atfedilen telgraflardır. Bu, Aram Andonyan isimli bir Ermeni yazar tarafından kaleme alınmıştır; fakat, bu kitaptaki belgelerin hepsinin düzmece olduğu kanıtlanmıştır. Bu konuda, Şinasi Orel ve Süreyya Yuca isimli iki araştırmacımız "Ermenilerce Talat Paşaya Atfedilen Telgrafların Gerçek Yüzü" adlı bir kitap yayımlanmışlardır; bu, İngilizce'ye, Fransızca'ya da tercüme edilmiştir. Çok etkili bir kitap olmuştur bu; tam anlamıyla, Andonyan'ın kitabını çürüğe çıkarmıştır. Öylesine ki, artık, bugün, Ermeni tarihçiler bu kitaptan bahsetmemektedirler, Andonyan'ın kitabından.

Ermenilerin iddialarını dayandırdıkları ikinci kaynak, İstanbul'da, 1914'ten 1916'ya kadar Amerika Birleşik Devletlerinin Büyükelçisi olarak görev yapan Büyükelçi Morgenthau'nun, 1918 yılında yayımlanmış olan "Büyükelçi Morgenthau'nun Öyküsü" adlı hatıratıdır. Bir Amerikalı tarihçi, Princeton Üniversitesinin öğretim görevlisi Profesör Heath Lowry; Profesör Heath Lowry, bu kitabı şöyle tarif ediyor, ondan alıntı yapıyorum: "Amerikan kamuoyunun belirgin özelliklerinden biri haline gelen ve günümüzde de varlığını sürdüren güçlü Türkiye aleyhtarlığının temel taşlarından biri olan Morgenthau'nun kitabı, İttihat ve Terakki Hükümetinin, Birinci Dünya Savaşını bahane ederek, Ermeni azınlığa karşı planlı bir soykırım uyguladığı inancının anaçıkış noktalarından biridir." Justin McCharty, bu ifadelerini, 1991'de yazmış olduğu o kitapta belirtmiştir.

Prof. Lowry, çok dikkatli ve yoğun bir araştırma sonucunda yazmış olduğu "Büyükelçi Morgenthau'nun Öyküsünün Perde Arkası" kitabıyla, Morgenthau'nun anılarını içeren kitabın tümüyle yalan ve yarı gerçek verileri içerdiğini belgelerle ortaya koymuştur. Prof. Lowry, Morgenthau'nun kitabındaki açıklama ve iddiaların tutarsızlığını ve uydurma olduklarını, bu iddiaları, Büyükelçinin İstanbul'daki görevi sırasında Dışişleri Bakanlığına gönderdiği resmi rapor ve telgraflar ile Türkiye'de geçirdiği 26 ay boyunca tuttuğu günlüğündeki bilgileri karşılaştırmak suretiyle kanıtlamıştır. Morgenthau'nun anıları eski güvenilirliğini kaybetmiş olsa bile, Ermeni tezlerinin bazı taraftarları, bugün, hâlâ bu kaynağa atıfta bulunmaktan kendilerini alamıyorlar.

Ermenilerin tezlerinin savunmasında dayandıkları üçüncü kaynak, esas adı "Osmanlı İmparatorluğunda Ermenilere Uygulanan Muamele 1915-1916" olan ve aynı zamanda "Mavi Kitap" olarak da atıfta bulunulan kitaptır. 1916 yılında, Wellington House diye anılan İngiliz Savaş Propaganda Bürosu tarafından yayına hazırlanmış bu kitap, İngiltere Parlamentosunun onayıyla, Parlamento Mavi Kitaplar Külliyyatı çerçevesinde yayımlanmıştır. Bu kitap, savaş sırasındaki tüm İngiliz vahşet propaganda etkinlikleri gibi, uydurma, yarı uydurma veya tarafgir rapor ve algılamalar üzerine bina edilmiştir, bir aldatmacadır. Artık, bu husus, tam anlamıyla ortaya çıkmıştır bugün. Bu duruma rağmen, bugün, Mavi Kitap, hâlâ güvenilir bir tarihi eser olarak değerlendirilmekte, akademik çalışmalarda kullanılmakta, İngiliz ve Amerikan okulları ile üniversite öğrencilerine, ciddi bir kaynak olarak, hocaları tarafından tavsiye edilmektedir. O bakımdan, bu kitabın, İngiltere Parlamentosunun alacağı kararla, propaganda malzemesi olduğunun ve güvenilir tarihi bir kaynak olmadığının belirtilmesi son derece yararlı olacaktır.

İşte, değerli arkadaşlarım, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri tarafından topluca imzalanarak İngiltere Avam Kamarası ile Lordlar Kamarasına gönderileceği tasavvur edilen mektupla güdülecek amaç bu olacaktır. Tahminimiz, İngiliz Parlamentosunun bu konuda etik ve nesnel bir yaklaşım sergileyerek, Osmanlı Devleti-Ermeni çatışmasının muğlak yönlerinin gün ışığına çıkarılmasında ve ortak tarihimizin bu önemli kısmına açıklık getirilmesine katkıda bulunacağı umundayız.

Değerli arkadaşlarım, sözde Ermeni soykırımı iddiasının hukuki açıdan incelenmesine bugüne kadar gereken ölçüde önem verilmediğini belirtmek durumundayım. Ülkemizde bu konuda yetişmiş çok az eleman var. "Soykırımı" terimi belirli bir tanımı olan bir suça ilişkindir ve suçun tanımı ile varlığının nasıl saptanacağı, 11 Ocak 1951'de yürürlüğe giren Birleşmiş Milletler Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesinde yer alır. Sözleşmenin 2 nci maddesinde soykırımı tanımlanmıştır. Bu madde ışığında, soykırımı suçunun varlığından bahsetmek için üç temel unsurun varlığı gerekmektedir. Bunlardan birincisi, ulusal, ırksal, etnik veya dinsel bir grubun; yani, bu dört gruptan birinin veya birkaçının hedef olarak alınmasıdır. İkinci şart, hedef grup mensuplarının öldürülmeleri veya yok edilmelerine yol açacak birtakım insanlıkdışı eylemlere tevessül edilmesidir. Üçüncü unsur da, söz konusu eylemle hedef alınan grubu, sırf o gruba mensup olmaları nedeniyle kısmen veya tamamen yok etme kastının mevcut olmasıdır. Sözünü ettiğim bu üçüncü husus, soykırım eyleminin saptanmasında kilit bir nitelik taşıyor ve onu diğer adam öldürme fiillerinden ayırıyor.

Bir fiilin soykırım olabilmesi için, belli bir grubu sırf o gruptan olması nedeniyle katletmek kastının mevcut olması gerekiyor; yani, bir Ermeni soykırımından bahsedilebilmesi için, sırf Ermeni oldukları için Ermenileri yok etmek kastının mevcut olması icap ediyor.

Örneğin, Brezilya'nın Amazon, Paraguay'ın da Guaki Kızılderelilerine karşı soykırımı suç işlediklerine dair şikâyetler, 1969 ve 1974 yıllarında Birleşmiş Milletlere intikal etti. O zaman yapılan incelemeler sonucunda, suçluların ve kurbanlarının teşhisinde

hiçbir zorlukla karşılaşılma; ancak, yok etme kastının mevcudiyeti kanıtlanmadığından, Brezilya'nın ve Paraguay'ın suçlanmaları mümkün olmadı.

Peki, değerli arkadaşlarım, bu yok etme niyetinin varlığı nasıl saptanır? Yok etme niyeti eğer örtülü ise, bunu teşhis etmenin yöntemi nedir?

Niyetin varlığı, Nürnberg Mahkemesi gibi bir yargı sürecinde, örneğin, Alman Nazi Partisi kararlarında Yahudilerin yok edilmesi hususundaki iradenin belgelerde mevcudiyeti nedeniyle açıkça belirlenebilir.

Örtülü bir niyet varsa, bunun saptanmasının yolu objektif bir bakışla olayların izlenmesidir. Daha önce belirttiğimiz üzere, Osmanlı arşivlerinde yapılan araştırmalarda açık bir niyetin varlığını gösterecek hiçbir belge mevcut değildir. Aksine, belgelerde, zorunlu göç işleminin mümkün olduğunca güvenlik içinde yapılmasını sağlamaya yönelik yüzlerce talimat ve hükümet kararı mevcuttur.

Kapalı bir niyetin varlığını ise şu nedenlerle ileri sürmek mümkün değildir:

1- Anadolu'nun Türkler tarafından fethinden milliyetçilik çağına kadar yaklaşık 800 yıl boyunca Türk ve Ermeni toplumları arasında dostluk hüküm sürmüştür. Toplumlar arasındaki bu uzun birliktelik sırasındaki geçişme (osmoz) sonucu Ermeni toplumu Türk-Osmanlı yaşam tarzını ve kültürünü benimsemiş ve Osmanlı sanat, kültür ve müziğini zenginleştiren çok önemli katkılarda bulunmuştur. Osmanlı'nın sağladığı hoşgörü ortamında kendisine tanınan hak ve ayrıcalıklardan da yararlanarak refah içinde yaşayan Ermeni toplumuna duyulan güven nedeniyle "milleti sadıka" unvanı verilmiştir. Bu sayede, Ermeniler, iş hayatında olduğu gibi, kamu hizmetlerinde de çok önemli mevkiele elde etmişler ve devletin en üst kademelerine tırmanarak devlet yönetiminde söz sahibi olmuşlardır.

Değerli arkadaşlarım, bu belirttiklerimiz son derece ilginç ve sıradışı bir tabloyu yansıtmaktadır. Dünya tarihinde farklı dil ve din sahibi olarak bu kadar uzun süre böylesine iç içe ve barış içinde yaşayan iki başka halkın gösterilmesi ya mümkün değildir yahut da çok zordur.

2- Osmanlılarda, Ermenilere karşı hiçbir zaman ırk düşmanlığına dayanan bir akım oluşmamıştır. Almanya'da Yahudilere karşı hükümet propagandasıyla desteklenen ve pekiştirilen antisemitizme benzer bir antiermeni akımının mevcudiyeti Osmanlı İmparatorluğunda hiçbir zaman gözlemlenmemiştir.

3- Tehcirin Ermenilere uygulanması, Ermeni oldukları için değil, düşman karşısında tutunmakta güçlük çeken, ricat halinde olan bir ordunun ardının güven içine alma zorunluluğuyla karşılaşıldığında art bölgede, arka bölgede yerleşik olmalarındandır. Bu uygulamanın kapsamına, bilahara, isyan çıkaran, düşmanla işbirliği yapan, Ermeni komitacılar yataklık yapan diğer vilayetler ve bölgeler de ilave edilmiştir. Zaruretlele dolayısıyla.

Tehcir, tüm Ermenileri kapsamamıştır. Bakın, bu gözden kaçırılıyor. Tehcir tüm Ermenileri kapsamamıştır. Nitekim, hastalar, sakatlar, yetimler ve dul kadınlar, Protestan ve Katolikler, Ermeni mebuslar ile aileleri, Osmanlı ordusundaki Ermeni subaylar ile askerler ve aileleri, merkez ve taşradaki Ermeni devlet memurları ile aileleri, devlete sadakat ve iyi halleri göz önünde tutulan kişiler ve bu meyanda ticaretle uğraşanlar tehcir uygulaması dışında bırakılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Elekdağ.

ŞÜKRÜ MUSTAFA ELEKDAĞ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

İstanbul'daki Ermeni topluluğu, savaş boyunca, hiçbir tacize uğramadan, huzur ve sükun içerisinde yaşamıştır.

Savaş dönemindeki Ermenilerden oluşan sıhhiye bölükleri, cephelerde ateş altında düşmanla savaşan Türk ordularına hizmet vermiştir. Ermenilerden oluşan levazım birlikleri sadakatle görevlerini yerine getirmişlerdir.

Çanakkale ve Sarıkamış Savaşlarında Ermeni askerler Türklerle birlikte düşmana karşı savaşmışlardır. Bu nedenle, vatana hizmet faslından birçok Ermeni vatandaşımız uzun süre maaş almıştır.

Savaşın sona ermesinden sonra, Osmanlı hükümeti, Aralık 1918'de, tehciire tabi tutulan Ermenilerden geri dönmek isteyenlerin eski yerlerine nakledilmeleri konusunda bir dönüş kararnamesi çıkarmış ve uygulamaya koymuştur.

Tehcir edilen halkın can ve mal güvenliğinin sağlanması için her türlü önlemin alınması hususundaki hükümet talimatlarını ihlal edenlerden 1 300'den fazla sivil ve asker, kurulan divanı harp mahkemelerince cezalandırılmış ve birkaçı da asılmıştır.

Değerli arkadaşlarım, bütün bu hususlar, Osmanlı Devletinin, Ermeni uyruklarına karşı örtülü bir yok etme niyetinin de bulunmadığını açıkça ortaya koyuyor. Örneğin, Hitler Almanyası için şöyle bir senaryo düşünebilir mi: Naziler, Almanya'nın birçok yerinde, Yahudileri imha kamplarında gazlayarak yok ederken, başkent Berlin'de ve diğer birçok yerde, Yahudiler güven ve huzur içerisinde yaşacak, Yahudi sıhhiye bölükleri cephelerde ateş altında Alman ordularına hizmet verecek, Yahudi asıllı askerler cephelerde Almanlarla

birlikte düşmana karşı savaşacak ve can verecek... Değerli arkadaşlarım, bu söylediklerim, soykırımı iddiasının ne denli büyük bir yalan olduğunu ortaya koyuyor.

Konunun hukukî yönüyle ilgili olarak belirtilecek bir husus da, siyasî grupların, Birleşmiş Milletler Soykırımı Sözleşmesi korumasına dahil olmadıklarıdır. Yani, anılan sözleşmeye göre, belli bir siyasî grup silahlı bir çatışmanın tarafı ise, Soykırım Sözleşmesi kapsamında, korunacak kişiler kapsamına alınmaz. Dolayısıyla, Hınçak ve Daşnak Partileri siyasî ve silahlı gruplar olmaları nedeniyle, Soykırım Sözleşmesi korumasına girmemektedirler. Bu açıdan da, Ermenilerin, Birinci Dünya Savaşı sırasında soykırımına maruz kaldığı iddiası, tam anlamıyla geçersiz olmaktadır.

Bu bağlamda, vurgulanması gereken bir husus da, Ermeni propagandacılar ile yandaşlarının onbinlerce Osmanlı Ermeni'sinin Rus işgal orduları safından çarpıştıklarını ve uyruğunda oldukları devlete ihanet etmiş olduklarını gözden kaçırma çabalarıdır. Bu işbirliğinin tehcir olayından önce başladığı ve savaşın patlamasıyla birlikte, Ermenilerin, Rusya safında yer aldıkları belgelerle kanıtlanan tarihsel gerçeklerdir.

Bunu çok ilginç bulacaksınız değerli arkadaşlarım; çünkü, Ermeni ihanetini ve Ermenilerin savaşa taraf olduklarını teyit eden en güvenilir kaynak Bogos Nubar Paşadır. Nitekim, Birinci Dünya Savaşını takiben toplanan Paris Barış Konferansına katılan Ermeni Delegasyon Başkanı Bogos Nubar Paşa, Ermenilerin, sırf itilaf devletleri safında çarpışarak savaşa ciddi katkılarda bulunmaları nedeniyle, Osmanlı otoritelerinin kötü muamelesine maruz kaldıklarını açıkça kabul etmiştir. Bogos Nubar Paşa, Barış Konferansında yaptığı konuşmada şunları söylemiştir: "Kendi özgür iradeleriyle, kaderlerini hak ve adaletin şampiyonu olan tarafla birleştiren Ermenilerin, itilaf devletlerinin ortak düşmanımıza karşı elde ettikleri zafer dolayısıyla bağımsızlık hak etmişlerdir." Böylece, Bogos Nubar Paşa barış konferansına katılmak için Ermenilerin muhasım taraf olduğunu ilan etmiş ve ihanetlerinin ödüllendirilmesini istemiştir.

Bakınız, Bogos Nubar Paşanın bu konuda The Times Of London Gazetesinde basılan bir mektubunu okuyayım size. Bu mektup 1919'da basılmıştır. Şunları söylüyor mektubunda Bogos Nubar: "Ermeni gönüllüleri Fransız Legion Etrangere saflarında savaşarak zafer kazanmışlardır. Legion d'Orient'daki sayıları 5 000'di ve General Allenby'in kesin zaferine katkıda bulunan Suriye ve Filistin'deki Fransız kuvvetlerinin de yarısından fazlasını Ermeniler oluşturmuyorlardı.

Kafkasya'da Rus ordularına katılan 150 000 Ermeni'ye ilaveten Andranik, Nazarbekoff ve diğerlerinin komutasındaki 50 000 Ermeni, dört yıl boyunca, sadece itilaf devletlerinin davaları uğruna savaşmakla kalmamışlar, aynı zamanda, Rusya'nın çökmesinden sonra da mütarekenin imzalanmasına kadar Kafkasya'da Türklerin ilerlemesine karşı koyan ve engelleyen yegâne kuvveti oluşturmuşlardır."

Değerli arkadaşlarım, buna benzer çok beyanlar var elimizde; fakat, göreceğiniz gibi, Bogos Nubar, Ermenilerin savaşta muhasım taraf olduğunu söylüyor. Bunun anlamı nedir? Bunun anlamı, bütün bu konunun savaş hukuku çerçevesinde ele alınması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu, bir dünya savaşı içinde bir içsavaştır.

Değerli arkadaşlarım, kısaca, sizden, Ermenistan'ın Türkiye'ye yönelik stratejisinden bahsedeceğim. Sayın Bakanımız bu konuyu gayet etraflı olarak işledi; o bakımdan, ben, o hususları kapsamayacağım, belki bir iki ilave noktayı dile getireceğim:

Şimdi, diaspora milliyetçileri ile Ermenistan'ın şahinlerinin bugüne kadar Türkiye'ye uyguladıkları strateji dört ana unsura dayanıyor.

Bunlardan birincisi "tarih bu konuda hükmünü vermiştir" savı ile karşıt görüşte olanlarla tarih konusunda herhangi bir tartışmayı reddediyorlar.

İkincisi; Türk tezleri lehinde bilimsel görüşler ileri süren akademisyenleri tehdit ve baskı yoluyla susturuyorlar. 1985'te, Washington Post ve New York Times Gazetelerinde, 69 Amerikalı bilim adamının yarım sayfa olarak bir deklarasyonu yayımlandı. 69 bilim adamı bu deklarasyonu imzaladılar. Bunlar, soykırımı iddiasına karşı tutum alıyorlardı. Deklarasyonu imzalayan Amerikalı akademisyenler tehdide uğradı ve evleri yakıldı. Bunlar şimdi susuyorlar, konuşmıyorlar. Amerika'da oluyor bu. Bunların içinde bir konuşan Justin McCarthy, diğerleri konuşmıyor.

Tabii, Ermeni milliyetçiler, maalesef, bu bilimsel terör yöntemlerini sürdürüyorlar. 40 büyükelçimizi, başkonsolosumuzu ve diplomatımızı alçakça öldürdükten sonra, terörü şimdi de akademik alanda sürdürüyorlar.

Üçüncüsü; sorunun siyasî nitelikte olduğunu ileri sürerek, sadece, işlenen suçun nasıl telafi edileceği konusunda Türkiye'yle müzakere masasına oturmak istediklerini vurguluyorlar.

Dördüncüsü de -bunu Sayın Bakanımız da vurguladı- bir taraftan Türkiye'ye sözde soykırımını kabul ettirmeye yönelik uluslararası kampanya sürdürürken, diğer taraftan da, Amerika ve Avrupa Birliği'nin baskılarından yararlanarak, Ankara'yı, Türkiye-Ermenistan sınır kapılarını açmaya mecbur etmeyi düşünüyorlar; yani, onlar bildiklerini yapacaklar, bizim hakkımızda tezvirat ve iftiralara devam edecekler; fakat, Amerika ve Avrupa Birliği yoluyla Türkiye üzerinde baskı kurdurarak, Türkiye sınır kapılarını açtıracaklar.

Şunu söyleyeyim: Türkiye çok önemli jestler yapmıştır; hava kapısını açmıştır, sınırlarda Ermenilere vize verilir, Türkiye'ye gelirler, çalışırlar vesaire filan... Bütün bunlar, tabiatıyla, çok iyiniyetli jestlerdir; fakat, maalesef, Erivan'daki hükümet, bunlara, kesinlikle, Türkiye'nin yaptığı iyiniyet jestleri olarak bakmıyor. Bunlara, Amerika'nın, Avrupa'nın baskısıyla Türkiye'yi dize getirerek, Türkiye'yi zorlayarak, Türkiye'nin mecburen yaptığı birtakım hareketler diye bakıyor. Bu oyunu bozmak lazım, bu oyuna gelmemek lazım.

Değerli arkadaşlarım, Ermenistan'ın ve diasporanın bu hesapları temelden çürük; çünkü, dış baskılarla Türkiye'nin dize getirilebileceğini ve ona, tarihini, birtakım savaş, propaganda yalanları üzerine bina ettirilmesinin dayatılabileceğini düşünmek, boş bir hayal.

Aynı şekilde, Erivan'ın "ben hem Türkiye aleyhinde karalama ve iftira kampanyası yürütürüm hem de ona, büyük devletlerin baskısı ve şantaj yoluyla, her istediğimi yaptırırım, bu meyanda, sınır kapısını da açtırırım" politikasının, Türkiye tarafından da kabul edilmesi, mümkün değildir. Bu nedenle, Ermeni milliyetçiler ve Erivan'daki şahinler, bu gerçekleri kabul etmedikleri ve Türkiye'ye karşı acımasızlıktan uzak politikalar izlemekte ısrar ettikleri takdirde, sadece Ermenistan'a ve Ermeni Halkına zarar vereceklerini bilmelidirler.

Değerli arkadaşlarım, bu politika sağlıklı olmaktan uzaktır. Ermenistan "Türkiye'ye zarar vereceğiz" diye, kendine daha büyük zararlar vermektedir. Ermenistan kendini bu durumdan kurtarmalıdır.

Değerli arkadaşlarım, esasında, gerek Türkiye'nin gerek Ermenistan'ın çıkarları, asırlar boyunca, aynı topraklar üzerinde birbirlerine karşı hoşgörü ve barış içinde yaşamış olan Türk ve Ermeni uluslarını barıştırmak, onları savaş yıllarından kaynaklanan derin önyargılara tutsak olmaktan kurtarmak ve hoşgörü, dostluk ve işbirliğine dayalı bir ortak geleceği paylaşımlarına imkân verecek ortamı yaratmaktır.

Hükümetçe Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayına sunulması düşünülen karar tasarısının da amacının bu olduğunu anlıyorum. Türkiye, bu ortak geleceği inşa etmek amacıyla, Türkiye ile Ermenistan'ın kendi tarihçilerinden oluşacak ortak bir komisyon kurmalarını, ulusal arşivlerin, kısıtlamaya tabi tutulmadan, araştırmaya açılmasını ve çalışmaların, bilimsel bir ciddiyet içinde, düzen içinde yapılmasını izleyecek bir mekanizma ortaya çıkarılmasını önermiştir. Bunu, Sayın Başbakanımız da, Cumhuriyet Halk Partisinin Sayın Genel Başkanı ortaklaşa önermişlerdir.

Bu girişimin uygulanabilmesi için, Ermenistan'ın işbirliği şarttır. O bakımdan, Erivan'ın şunu düşünmesi gerekiyor: Türkiye ile Ermenistan, eğer, tarihe ortak bir perspektiften bakamazlarsa, o zaman, iki tarafın da çocuklarına ve gelecek nesillere bırakacakları miras, önyargı, düşmanlık, intikam duygularından başka bir şey olmayacaktır.

O bakımdan, akıl ve mantık, Türkiye'nin yapmış olduğu önerinin ciddiyetle ele alınması, ortak komitenin kurulması, arşivlerin açılması ve bu konuda harekete geçilmesidir. Geçmişin, bugünümüzü ve geleceğimizi karartmasının önlenmesinin yolu budur. Eğer, Ermenistan, Türkiye ile iyi komşuluk ilişkileri kurmak ve işbirliği zeminini geliştirmek istediği takdirde, Türkiye'nin ortak tarih değerlendirmesi önerisini kabulde tereddüt etmemelidir.

Tabii, Sayın Bakan vurguladı; ben de, önemi dolayısıyla, o noktaya bir değinmek istiyorum. Esas itibarıyla, iyi niyetli, dünya barış ve istikrarına katkıda bulunmak isteyen her ülke ve her devlet adamı da Türkiye'nin bu önerisini desteklemelidir. İçpolitika mülahazalarını bir tarafa bırakmalı, Türkiye'nin uzlaşya, sağduyuya ve barış özlemine dayalı bu önerisini kuvvetle desteklemelidirler.

Sözlerimi uzun vadeli devlet stratejisi ihtiyacı ve arşivlerin tek çatı altında toplanması önerisiyle bitireceğim. Halen, bu konuyla istigal eden devlet daireleri ve kurumlar birbirleriyle -Sayın Bakan da bu hususu tespit etti ve bunun değiştirileceğini söyledi fakat- koordinasyonsuz bir şekilde çalışıyorlar. Karşılaştığımız sorun, kamuoyu oluşturulması, siyaset, hukuk ve tarih gibi dört boyutu bulunan devasa bir meseledir. Bu itibarla, oluşturulacak strateji, bu dört boyutu da kapsayacak şekilde olmalıdır.

Strateji ortaya çıkarıldıktan sonra da, uygulanması için gerekli yapılanmaya gidilmesi gerekecektir. Bunlar yapılmadığı takdirde, iktidarla muhalefetin başlatmış oldukları bu tarihi ortak girişim canlı tutulamaz, bir saman alevi gibi parlar ve söner. O bakımdan, bu bahsetmiş olduğum noktalar üzerinde durmak son derece önemli.

Bu bağlamda, önemle el atılacak bir konu da, Başbakanlık Arşivler Genel Müdürlüğü tarafından kitap halinde yayınlanan çok değerli belgeleri içeren kitapların İngilizce ve Fransızca tercüme edilmeleridir. Şimdi, elimizde çok değerli kitaplar var. Bunlar bir belgeler külliyyatı, hakikaten muazzam şeyler var bunların içerisinde; fakat, bunlar İngilizceye ve Fransızcaya çevrilmiş değil.

Devlet arşivlerinin Osmanlı dönemine ait internet sayfasında, değerli arkadaşlarım, 2 500 sayfalık belge var. Bu belgelerin Türkçe transkriptleri ve orijinallerinin fotoğrafları internet ortamında sergileniyor; yani, orijinallerinin fotoğraflarını da görüyorsunuz, Türkçe transkriptlerini de görüyorsunuz. Bu belgelerin de yabancı dillere çevrilmesi, Türk tezinin savunulması için son derece yararlı olacaktır. Keza, arşivlerin uzman ihtiyacı büyüktür, bu ihtiyaç da süratle karşılanmalıdır.

Arşivler açısından yaşamsal önemde olan bir konu, Amerika'daki Ulusal Arşiv Dairesi -National Archives- örneğine uygun olarak, Türkiye'deki askeri ve kamuoyuna ait tüm arşivlerin, süratle bir çatı altında toplanmasıdır. Diğer bir ifadeyle, bütün arşivler Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesi içine alınmalıdır.

Halen Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü yanında, Cumhurbaşkanlığı, Cumhuriyet Tarihî Arşivleri, Türkiye Büyük Millet Meclisine bağlı arşivler, Genelkurmay Başkanlığına bağlı Askeri ve Stratejik Etütler Başkanlığı -ATASE- Arşivi, Milli Savunma Bakanlığına bağlı ASAL Arşivi, Dışişleri Bakanlığı Arşivi ile bakanlıklara bağlı arşivler bulunmaktadır. Bunların hepsi Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesi içine alınmalıdır. Bir yerde baktığınız zaman onu nerede bulabileceğinizi görebilmelisiniz.

Türkiye'de araştırma son derece güç. Bir çatı altında olmayan, yaygın ve çok başlı yönetsel yapıda olan arşivler farklı uygulamalara yol açıyor. Böyle olunca, araştırmacılar, araştırma yaptıkları kurumlarda farklı farklı arşiv uygulamalarına maruz kalıyorlar. Bu durum da, gerek Türk gerek yabancı araştırmacılar arasında bazı kısıtlamalara maruz kaldıkları yolunda yersiz spekülasyonlara yol açıyor.

Ben, sabrınıza teşekkür ediyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN- Teşekkür ederim Sayın Elekdag.

AK Parti Grubu adına, Erzurum Milletvekili Mücahit Daloğlu.

Sayın Daloğlu, buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA MÜCAHİT DALOĞLU (Erzurum)- Sayın Başkan, değerli milletvekili arkadaşlarım; Türkiye Büyük Millet Meclisinin açmış olduğu genel görüşmede sözde Ermeni iddialarını anlatmak üzere huzurunuzdayım. Yüce Heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli Başkan, değerli milletvekilleri; biraz evvel değerli Dışişleri Bakanımız ifade ettiler; ancak, giriş cümleme aldığım için sizlerle ben de paylaşmak istiyorum.

Ermeni meselesini anlatırken ve konuşmamızın sonuna kadar defalarca Ermenilerden bahsedeceğimizden dolayı, Türk Milletiyle bin yıl beraber yaşamış ve ticaretimize, sanatımıza, musikimize, bestemize, güftemize, mimarimize büyük katkıları olmuş ve büyük sanatkarlar yetiştirmiş olan Ermenilerimizi kesinlikle bu konunun dışında tutuyoruz. Bizim burada iddia etmek istediğimiz konu, terörist çete örgütleridir ve onların yalanlarına çanak tutan çevrelerdir. Böylece, Ermeni meselesini anlatırken, siyasi kimliğimizin dışında, bir tarihçi ve bir arşivci olarak huzurlarınızda konuşurken, yararlandığım, Tapu Kadastro Arşivi, emekli Büyükelçimiz Kâmuran Gürün'ün Ermeni Dosyası, Esat Uras Hocamızın Tarihteki Ermeni ve Ermeni Mezalimi, rahmetli Kâzım Karabekir'in Türk İstiklal Harbimiz ve Ali Fuat Cebesoy'un Moskova Anıları gibi arşiv kaynaklarıyla sizleri aydınlatmaya çalışacağım; tekrar, saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, biz Anadolu'ya geldiğimizde, Anadolu'da, o güne kadar hiçbir devlet kurmamış, hiçbir millî kimlik ibraz edememiş birçok boylar vardı. Biz Malazgirt Savaşını, zannederseniz, Bizanslılarla yaptık, Romen Diyojen'le yaptık, 1071. Hatta, ondan öncesinde de, 1048'de, Kars Ani ve Erzurum Pasinler Savaşını yaparak Anadolu'ya girdik ve o günün şartlarında, Ermeniler de, dağınık küçük kralıklar, prenslikler, Gürcü Krallıkları gibi başlıklar adı altında, daha evvel Anadolu'ya hükümlan olan Perslerin, Medlerin, daha sonra Romalıların egemenlikleri altında çok daha huzurlu yaşamamışlardır ve biz, Anadolu'da, bin yıllık Türkiye Selçukluları ve peşine de Osmanlı Devleti dönemindeki bin yıllık sürede, hem Ermenilerle hem de Ermenilerin dışındaki azınlıklarla, gerçekten, hem kardeşçe hem dostça hem de onların bizim tarihimize ve coğrafyamıza katmış olduğu zenginliklerle beraber yaşadık ve bugün de, onlardan kalan, ama kilise ama manastır ama bir taş köprü veya musiki tarihimizin repertuarını zenginleştiren onların bestelerini, biz, titizlikle koruyoruz ve bunlardan gurur da duyuyoruz.

Ancak, Türkler, tarih yapan bir millet olarak, Orta Asya'dan çıkmış, Orta Avrupa'ya, Roma'ya kadar gelmişlerdir. Ben bunu sormak istiyorum ve tartışmak istiyorum. Roma'ya kadar gelen Türkler, çok dinamik bir süreci yaşayan Türkler, yani, Orta Asya'dan, Çinlilerden, Slavlardan, Perslerden, Macaristan'a, Roma'ya kadar geliyor, Akdeniz kavimleriyle, ikibinbeşyüz yıllık yazılı tarihinde komşuluk yapıyor, hiç böyle bir iddia yok; Mısır'a kadar, Trablusgarp'a kadar, Magrip ülkelerine kadar hiç böyle bir iddia yok; mutlaka Ermenilerle ilgili de aslında böyle bir olay yok; ama, sözde iddia var, ne yapacaksınız. Ne mi yapacağız; işte, o zaman, biraz evvel değerli üstadımız Sayın Elekdag da ifade ettiler, bilim adamlarına rehber ışık, arşivlerimizdir ve zamanında ve zamanın gerçekleri ışığı altında yazılan belgelerdir. Türk Milleti olarak ve Türkiye büyük Millet Meclisi olarak mutlaka biz de bu arşivlerden yararlanarak yola çıkmak istiyoruz.

Değerli milletvekilleri, Doğu Anadolu Bölgesinde Ani'de Ani Ermeni Krallığı -bugün Kars sınırları içerisinde Arpaçay hududunda bazı tarihî eserleri bağrında bulunduran bir medeniyet merkezi- ve Vaspurakan Ermeni Krallığı gibi iki Ermeni krallığı, Bizans

İmparatorluğuna 120 yıl gibi bir zaman bağımlı yaşamış, ondan sonra dağılmışlardır. Biz, Anadolu'yu teslim aldığımızda ve fetihlerle Anadolu'nun Türkleşmesini ve İslamlaşmasını sağladığımızda Ermeniler Anadolu'da dağınık halde yaşıyorlardı ve birçoğunun mezheplerinden dolayı, malumunuzdur, Ermeniler Gregoryan Mezhebine mensup; ama, Anadolu'da o zamanki Bizans, Roma, Katolik ve Ortodoks olarak bulunuyorlardı. Dolayısıyla, bunlar daha ziyade İran'dan da etkilenecek Gregoryan Mezhebine sahip olduklarından dolayı, Hristiyan ve Haçlı taassubunu tarihte hep görmüşüzdür, baskı altında kalmışlardır. Dinlerini, kiliselerini zor yaşatmışlardır; ama, Osmanlı ve Selçuklu toplumlarında bin yıl bu hoşgörüyü yaşayarak mutlu olmuşlardır. Böylece kültürlerini, dinlerini ve sanatlarını da yaşatarak gelmişlerdir.

Ancak, ne olduysa, değerli milletvekilleri, 19 uncu Yüzyılın ortalarında ipler koptu. Nasıl koptu; malumunuz, Osmanlı Devletindeki yıkılma, gerileme ve yenilik hareketlerine, Batıdaki gelişmelere ayak uyduramama süreci başlayınca, devlet zayıfladı. Zaten düveli muazzama, çeşitli baskılarla Osmanlı Devletini parçalamak istiyordu. Fransız İhtilalinin yaymış olduğu milliyetçilik akımları, zaten Avrupa'daki Sırp, Hırvat, çeşitli kavimleri, Yunanistan'ı bağımsız hale getirmişti, ondan sonra Arap ülkeleri de, Müslüman olmamıza rağmen, onlar da bağımsızlıklarını istiyorlardı. İşte, bu arada yapılan ıslahat hareketlerinde, özellikle Gülhane Hattı Hümayununda, o zamanki Dışişleri Bakanımız ve daha sonraki Başbakanımız Mustafa Reşit Paşaya, batılı devletlerin ve o günkü konjonktürel durumun da etkisiyle Ermeni cemaati üzerinde bir ıslahat yapılması, bazı hakların verilmesi tab edilmiştir, konuşulmuştur. Gülhane Hattı Hümayundan sonra 1853 ıslahat fermanında, 1856 Kırım Savaşının sonundaki Paris Antlaşmasının 16 ncı maddesinde, daha sonra 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı, tarihçilerimizin "93 Harbi" dediği bu savaştan sonraki Berlin Antlaşmasının 61 inci maddesinde Ermeni cemaati üzerinde ve onların sosyal, iktisadî hakları üzerinde bağımsızlığa yönelik bazı değişiklikler ve haklar elde edilmiştir. Bunun nedeni de değerli milletvekilleri, 1829'daki Osmanlı-Rus Savaşından sonra Yunanistan bağımsız olunca Ermeniler de bundan istifadeyle; çünkü, Ruslar Edirne'yi de işgal etmişlerdi, Ermeni Patriği Nanses Efendi idaresinde Edirne patrikleri Rus işgal kuvvetleri komutanına başvurarak Ermenilerin de bağımsız olmalarını arzu etmişler ve istemişlerdir. Böyle bir süreç geliyor.

Efendim, Osmanlı idaresi ne yapmıştır? Bakın, onu arz edeyim: Biraz evvel değerli Dışişleri Bakanım isim ifade etmediler; ama, Osmanlı yönetiminde, birçok, ticarî hayatta büyük ve zengin aileler yetişmiştir. Niçin? Ticaret özgürdü. Bakın, bu ailelerden bir kısmı, mesela; 1847'de çok zengin olan Mihran Düz ailesi, Karabet ailesi, Arakel ve Bogos aileleri. Bunlar Türkiye'de hür ortamda ticaretle zengin olmuş Ermeni ailelerdir. olsunlar; ama, bu gerçekleri görmek istiyoruz ve bunların bir kısmı da önemli görevlerde bulunmuşlardır. Hepsini sayıp sizi yormak istemiyorum; ama, Birinci Meşrutiyet Meclisinde Gabriyel Noradunyan Hariciye Nazırıdır değerli milletvekilleri. Bir devlet düşünün ki, elbette vatandaşına seçme ve seçilme hakkını veriyor ve onun bir milletvekili Osmanlı Devleti gibi cihan devletinin, halen o günlerde 5 milyon kilometrekareye hükmeden cihan devletinin Hariciye Nazırı olabiliyor. Bunu, bütün dünya kamuoyuna, bu kürsüden, acizane arz etmek istiyorum. Dahası, Sabuh Manas Paris Elçisi, Paul Manas Paris Büyükelçiliğinde İkinci Kâtip, Artin Dodyan -isimler uzatılabilir- Adnan Tıngır Paşa, Serdar-ı Ekrem Ömer Paşanın tercümanı; yani, Osmanlı Devletinin tercüme odası, aynı zamanda, Ermenilere ve Rumlara -illa onlara değil ama- yabancı dilleri vesilesiyle, bir kısmın daha okumuş olması vesilesiyle, bunlara bırakılmıştır. Acaba, Türkler niye okuyamamıştı; onu da konuşabiliriz. Türkler niye ticaret erbabı olamamıştı? Serhat boylarında, akıncı olarak, tımarlı sipahi olarak birçok yerde istihdam edilen Türkler, mutlaka bu konuda biraz geri kalmışlardı.

Bir parantez açarak, Mustafa Kemal, Ulu Önder Atatürk, 1924'te Adana'yı -Bahçe İlçesini- ziyaretlerinde soruyor: "Bu konak kimin; bu efendim Pastırmacıyan'ın. Ya şu taş konak kimin; bu da Sivacıyan'ın. Peki, bizim Mehmet Beyin hiç konağı yok mu? Siz neredeydiniz; biz askerdeydik Paşam" demişlerdi. Bu da, evet, bizim, kaderimiz. Efendim, izninizle, bu isimleri çoğaltmak mümkün; burayı ben geçiyorum.

Böylece, Osmanlı Devleti zamanında hür bir şekilde yaşayan Ermeniler, çok da mutlu; "milleti sadıka" diyoruz; sadık millet, dost millet; gerçekten hiçbir problem de yaşamamışız; ama, 19 uncu Yüzyılın sonlarında ve 20 nci Yüzyılın başlarında problemler geliyor. Sebep şudur: Değerli milletvekilleri, sözde Ermeni iddiaları, aslına bakarsanız, Ermenilerin bir iddiası olmaktan çıkmıştır. İşin başında, başta Rusya ve İngiltere'nin, Osmanlı Devleti üzerinde tarihî arzularına ulaşmak kaygısıyla ortaya koydukları bir senaryodur ve bunu Ermenilere oynatmışlardır; ama, Birinci Dünya Savaşı öncesinde de, Batılı devletlerin, ihtilaf devletlerinin, Osmanlı Devletinin de Almanya saflarında savaşa katılmasıyla beraber, bize düşmanlık adına onları içimizden koparmak ve bir terör yaratmak için yapılan yardımlarla başlayan bir anarşist hareketine dönüşmüştür.

Bu noktadan tehcir konusuna geçmek istiyorum. Değerli milletvekilleri, tehcir, 1915'in 24 Nisanında başlayıp, 1915'in 28 Şubatında biten on aylık, onbuçuk aylık bir dönemde, Doğu Anadolu Bölgesinin özellikle, Rus işgal kuvvetlerine rehberlik yapan ve Türk istihkâm yollarını, ulaşım yollarını ve askeri birliklerin yollarını kesen Ermenilerin buradan alınarak, yine, aynı Osmanlı topraklarında başka bir yere göçü manasındadır. Halbuki, tehcir

veya deportation dedikleri konu, bir ülkeden alıp başka bir ülkeye, sınırları dışına atma; bunun altını çizmek istiyoruz. Yani, biz, Ermeni vatandaşlarımızı Çin'e veya Hindistan'a veya Madagaskar'a göndermemişiz. Nereye; Suriye'ye, Lübnan'a ki, o zaman, bunların hepsi bir Osmanlı eyaleti, Osmanlı toprağı. Halep, Şam, Trablusgarp Kuzey Afrika'da ve Lübnan, Beyrut; ama, giderken de 6 tane önemli merkez tayin etmişiz. Yani, bu vatandaşlarımızı, değerli hemşerilerim... Affedersiniz, özür diliyorum. Değerli milletvekilleri, bağışlayın, dün Erzurum'daydık, biraz öyle oldu, affedersiniz.

BAŞKAN – Sayın Daloglu, buyurun, Erzurumlular dinliyor sizi.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

Değerli milletvekilleri, dağdan taştan, güvensiz yollardan gelmemeleri için, Talat Paşa'nın tehcirle ilgili göndermiş olduğu genelgede, demiryolları, sağlam karayolları ve 6 merkez tespit edilmiştir ki, vatandaşlarımıza başıboş çeteler veya hissiyatlarından duygularından dolayı Türkler, oraya varıp da herhangi bir saldırıda bulunmasınlar diye de tedbir alınmıştır. Jandarma komutanlarına, asayişe, kaymakamlara, mutasarrıflara bu konuda genelgeler gönderilmiştir. Hepimizin bildiğı ve acı bir olaydır; bu konuda ihmali görülen birçok güvenlik görevlisi o günün şartlarında kurşuna dizilmiş, Boğazlayan Kaymakamı Ali Kemali Bey İstanbul'da mahkemede yargılanıp idam edilmiştir. Bu işin şakası olur mu; niye; devlet, hukuk devleti; “o da benim vatandaşımıdır, niçin can güvenliğini sağlamadınız” diyerek cezayı da verebilmiştir. Böylece, gerçekten tehcirin ne kadar doğal bir hak olduğunu anlatmak istiyorum.

Bir de başka milletlerden örnek vermek gerekirse, İkinci Dünya Harbi sırasında, Amerika, Pasifik kıyılarındaki Japonları Mississippi bölgesine nakletmiştir. Kaldı ki, bu Japonlar, herhangi bir Japon askeriyle bir ittifak içine de girmemişlerdir; ama, bir tedbir almak adına buraya gönderilmişlerdir. Efendim, tehcirde Ermeniler ölmemiş midir, ölmüştür; Türkler ölmemiş midir, ölmüştür; bunlar, ölümlerdeki rakamlarda, arşivlerde, belgelerde mevcuttur. Bakın, bu ölümlerle ilgili birkaç rakam ifade etmek istiyorum: Tehcirde ölen Ermenilerin sayısı 300 000 ile 400 000 arasında geçiyor, Türklerin sayısı da 420 000; kaybolanlar 315 000 diyen rakamlar var, birbirine yakın ama tam tutmuyor belki. Böylece, tifodan, vebadan -affedersiniz- bittin, yoksulluktan, soğuktan nice insanlar ölmüş; bunlar yalnız bizde de değil, bakın, rakamlar ve arşivler ölümlerde: Almanya'da Birinci Dünya Savaşı sırasında hastalıktan ölen insanların sayısı 225 000, İtalya'da 150 000, Hollanda'da 17 000, bizde de 400 000. Demek ki, bu gibi savaş şartlarında ve o günün tıbbi imkânsızlıkları nedeniyle... Hatta, Erzurum'da 9 uncu Ordu -o zaman ordu, 9 uncu Ordu- sağlık ve donanım bakımından hemen hemen en mükemmel ordu olmasına rağmen, kendi kıtalarından 50 000 insanı sağlık nedenleriyle kaybediyor. Yani, olayı, bugünün, 2005'in şartlarına göre düşünürsek, bu kadar nasıl olur?.. Halbuki, bundan yirmi otuz sene önce bile, bebek ölümleri, anne ölümleri, işte, bulaşıcı hastalıklardan ölümler de ülkemizde fazlaydı. İşte, bundan 90 sene önceki tabloyu, 90 sene önceye göre düşünmemiz gerekiyor.

Değerli milletvekillerim, Ermeni meselesinin bir diğer siyasi yönü de şark meselesi; tarihte şark meselesi. Ona değinilmedi; yani, doğu sorunu olarak karşımıza çıkıyor. Bu nedir: 1071 Malazgirt'te, Anadolu'ya giren Türkleri Avrupa durdurmak istemiştir, durduramamıştır; Anadolu'dan çıkarmak, çıkaramamıştır. Miryakefelon Savaşıyla, Anadolu'nun tapusu kesilmiş ve Anadolu, kısa bir zamanda, Türk yurdu olmuş; sonra, Balkan fütuhâtı başlıyor; o halde, Türkleri Balkanlardan atalım... Malumunuz, 1683 İkinci Viyana Bozgunu diyelim, Türk tarihi için üzücü bir sayfadır; ondan sonra, sayfa tersine dönmüştür. Böylece, şark meselesinin bir parçası olarak da Ermeni meselesini görmek istiyoruz.

Hiçbir tarihi temeli olmayan 24 Nisan 1915 sözde Ermeni iddialarını, biz, Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak, Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti olarak ve muhalefet partisi olarak ve bütün sivil toplum örgütleri olarak, ilan ettik; diyoruz ki: “Arşivlerimizi açalım.” Biz, Anadolu'da, 180 tane Türklere ait, özür dilerim 186 adet, şu anda elimdeki rakam, toplu mezar bulunmuş, bunu uzmanlar çıkarmış, incelemişlerdir. Hatta, enteresandır, bir tanesi, Erzurum Ilıca Alacaköyünde kazı yapılırken, Atatürk Üniversitesinden Enver Konukçu hocamıza -100 küsur civarında toplu mezar çıktı- Chicago Üniversitesinden bir Ermeni profesör gelerek “bu, Ermeni toplu mezarıdır” dedi. Ee, yüz sene önceye ait mezar; tabii, bilim adamları bunu tespit ederken... İnanın, halk gözüyle, orada, bütün tabakalarındaki al bayraklar, hüviyetlerindeki besmeleler, “Allah”, “maşallah” kelimeleri ve Kuran parçaları mezarlıktan topluca çıktı; yani, bunlar, bilim adamına bile meydan bırakmadan, halkın gözüyle görüleceğı gerçeklerdi. 186 toplu mezar bizi üzüyor, sevinmiyoruz buna. Sason'da, Hakkâri'de, Van'da, Zeve'de -Zeve'de büyük katliamlar yaşanmış- Erzincan'da, Yozgat'da, Tokat'ta ve Erzurum'da... Tabii, tehcir ilk Erzurum'dan başladığı için ve gençler de silah altında bulunduğu için, savunmasızdır bölge. Taşnak -biraz evvel üstadımız Elekdağ ifade etti- Cenevre'de, Zürih'te -bugünkü İsviçre'de- kurulan bir terör örgütü, Hınçaklar da Tiflis'te kurulmuş bir terör örgütü olarak, bunlar askere gitmediler, Ermeni esnafından haraç topladılar. Değerli milletvekilleri, haraç vermeyen kendi soydaşlarını öldürdüler. Hatta, kilisede papazlar, Erzurum'da üç papaz öldürüldü şu andaki Demirciler Çarşısında; niçin; karşı çıktılar, o kilisede öldürüldü. Bu kavgaya, bu katliama ön vermeyen ve orada hem

kiliseyi yaktılar hem de o papazları öldürdüler; yani, Ermeniler, kendi akıl insanlarını, aydın insanlarını da öldürdüler; ama kim; biraz evvel ifade ettiğimiz bu teröristler.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Daloglu, buyurun.

MÜCAHİT DALOĞLU (Devamla) – Özür diliyorum, zamanınızı çok almak istemiyorum.

Değerli milletvekilleri, 27 Mayıs 1915 tarihli Göç Kanunundan birkaç satır okumak istiyorum. Yani, Osmanlı Devletinin vatandaşlarına, Ermeni vatandaşlarına gösterdiği ihtimam... Ki, bugün bu kanunu Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin yanına koyduğumuz zaman daha insani görüyoruz. Şöyle özetleyeyim: “Yediemin veya ehli hukuk dedikimiz...” –hukukçularımız bizden daha iyi bilirler- “...insanlara taşınmazları kayıt altına alınarak...” Ceviz ağacı mı, kavak ağacı mı, söğüt ağacı mı, her neyse, evi, meskeni, ahır, bunlar taşınmazdır. Orada “...zabıturapt altına alınarak döndüklerinde kendilerine iade edilmek üzere verilmesine, taşınır mallarına zarar gelmemesine, yollardaki işelerine, gıdalarına, yol paralarına...” -biletlerine kadar- “... dönüşte de tekrar aynı yerlerine iskân edilmelerine, eğer bir başkası burayı işgal etmişse onun çıkarılmasına...” diye bir dizi, devam eden bir beynamedir değerli milletvekilleri. Onun için, biz, bunu, bugün hem Ermenilere hem de Ermeni diasporasına ve dünyaya ilan ediyoruz:

“Eski mal durumlarına uygun olarak kendilerine mal ve arazi dağıtılacaktır. Hükümet tarafından eğer evler yıkılmışsa, ev yaptırılacaktır. Çiftçilere tohumluk, evvelce sanatkâr olanlara da kredi ve mesleklerini idame ettirmelerine dair bir kredi sağlanacaktır. Terk ettikleri mallardan geriye kalanları kendilerine verilecek, bu olmadığı takdirde tazmin edilecektir...” Uzayıp gidiyor, ben zamanınızı fazla almayayım.

Osmanlı Dahiliye Nazırlığı 28 Mayıs 1915’te, göç ettirilenlerin barındırılmaları, yedirilip içirilmeleriyle ilgili hususlar içeren ayrıntılı bir yönetmelik yayımlamıştır. Bunun bazı maddeleri de –atlayarak ifade ediyorum- şöyle: “Nakli gereken halkın gönderilme işi, mahallî idare memurlarının ve şehir eminlerinin uhdesindedir.

Göç ettirilen bütün hayvan ve taşınabilir mallarını beraberinde götüremeyenlere iade, götürenlerin de nakli sağlanacaktır.

Yeni yerleşim bölgesinde göçmenlere verilecek arazi yoksa, devlet malı ve çiftliklerden faydalanacaktır.”

Değerli milletvekilleri, işte, bugün “sözde Ermeni iddiaları” dediğimiz ve Türk Milletini gerçekten gönülden yaralayan ve üzen, bizi de üzen bu iddialara cevabımız son olarak şudur: Ermeni diasporası ve Ermenistan Hükümet diyor ki: “Soykırımı kabul edin, biz sizden tazminat istemeyeceğiz” 2 500 yıllık yazılı Türk tarihinde böyle bir vicdansız, böyle bir mesnetsiz iddiayı hiçbir toplum bize dayatmamış, aklından bile geçirmemiş. Biz ise, bugün, o ölen şehitlerimizin torunları olarak, dedelerimizin alnına çalınmak istenen bu karaya dur diyoruz, asla izin vermiyoruz, vermeyeceğiz. (Alkışlar)

Batı kamuoyunda, Ermeni soykırım iddiaları bugüne kadar doğruluğu ispatlanmamış olan, hatırat türü, sübjektif bazı yayınlara dayanmaktadır. Biraz evvel Blue Book veya Mavi Kitap denilen kitabın yazarı Arnold Toynbee, çağımızın aslında ünlü bir tarihçisidir, birçok da kıymetli eseri vardır, hakkı teslim etmemiz lazım; ama, bu eser de onun handikabı ve talihsizliği olmuştur. Kendisi bile bunu ölmeden itiraf etmiştir.

Değerli milletvekilleri, kendisi, birçok istatistiği ve hatta, birçok ismi boş bırakmıştır ve “ikinci el kaynaklardan biz bunları yazdık; ya, biraz da yanlış mı ne yazdık” diyerek bunu ifade etmişlerdir ve dolayısıyla, propaganda kitabı olmaktan öteye de gidememiştir.

İzninizle, bu son sözümüzü bitireyim. Halbuki “tarih belgeyle yazılır” hükmü, tüm dünya bilim âlemince kabul edilen bir gerçektir; çünkü, arşivlere dayalı bilimsel çalışmalar, önyargı ve siyasî yaklaşımları ortadan kaldıracaktır.

Değerli milletvekilleri, arşivler, belgeler doğruyu söyler. Biz, ona ulaştığımızda doğruya ulaşırız; ama, ideologlar, ideolojiler ise, kendi ideolojilerine mesnet aramak için bir şeyler yaratırlar veya uydururlar. Onun için, biz, hodri meydan, diyoruz ki, arşivlerimizi açalım. Moskova arşivinden Malta arşivine kadar, Londra arşivinden Erivan arşivine kadar.

O halde, biz arşivlerimizi açmışız; 100 tane belgeyi de, Viyana’da, bilim adamlarıyla değiş tokuş yapmak için takdim etmişiz; ama, Ermenistan, bizim bu jestimize, maalesef olumlu cevap vermemiştir ve bu sahadan çekilmiştir; çünkü, arşivlere dayalı bilimsel çalışmalar, önyargı ve siyasî yaklaşımları ortadan kaldıracaktır. Arşivler, diğer tarihi kaynaklar arasında gerçeği en objektif şekilde yansıtan otantik belgelerdir. Bu nedenle, Batı ülkelerinde siyasî bir yaklaşımla ele alınan Ermeni konusunun, tarihin asıl kaynaklarına inilerek değerlendirilmesi gerekir.

Tarihi konular ve olaylar hakkında hüküm verebilmek için, tarihin orijinal kaynakları olan arşivler, tarih araştırmacıları için gerçek belge niteliğindedir. Türk arşivlerinde araştırma yapmadan yazılacak bir bölge ve dünya tarihinde muhakkak eksiklik olacaktır; çünkü, Türk tarihi, Türk arşivleri, üç kitada, geniş bir coğrafyada ve ikibin yıllık tarihte önemli belgelerdir.

Ermeni konusu hakkında Batı ülkelerinde yapılan yayınlar birinci elden kaynaklara dayanmadığı için, maalesef, eksik, hatalı ve sübjektif olmuştur. Halbuki, Türk arşivlerinde Ermeni konusuyla ilgili milyonlarca belge vardır. Bu belgeler, olayları objektif bir şekilde aydınlatacak mahiyettedir. Belgelerin tarihî gerçekleri, siyasî, ideolojik ve önyargılı yaklaşımlardan uzak, bilimin ışığında aydınlatılacak olması, bizim için önemli bir referanstır.

Konu uzun; kıymetli vakitlerinizi aldım; teşekkür ediyorum; Yüce Heyete tekrar saygılar sunuyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Daloğlu, teşekkür ediyorum.

Önerge sahipleri adına ilk konuşma, Aksaray Milletvekili Ramazan Toprak'a aittir.

Sayın Toprak, buyurun. (AK Parti sıralarından alkışlar)

RAMAZAN TOPRAK (Aksaray) – Sayın Başkan, Yüce Meclisin değerli üyeleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Önceki konuşmacılar, olayın tarihî arka planına ışık tuttular, ciddi bilgiler verdiler. Ben, olaya, daha farklı bir yaklaşımda bulunmak istiyorum izninizle. Temel birkaç noktaya, kısa kısa değinmelerle, vurucu ve akılda kalıcı bazı şeyler söylemek istiyorum ve mesajlarımı da, içe dönük olmaktan ziyade, dışa dönük mesajlar şeklinde vermek gayretindeyim.

Saygıdeğer milletvekilleri, Meclisimiz tarihî bir gün yaşıyor. 70 milyonluk Türk Milleti, iktidarıyla muhalefetiyle, 550 temsilcisiyle, bugün tek yürek olmuş, tek ses olmuş ve dünyaya bir birlik, bir bütünlük içinde tek bir mesaj veriyor. Biz, bu birlik ve beraberliği koruduğumuz sürece Türk'ün huzurunu, kardeşliğini, barışını, komşularıyla ilişkilerini hiç kimse bozamaz.

24 Nisan 1915 tarihi, yani, Taşnak ve Hınçak Ermenilerinin uzantısı olan birkısım militan Ermenilerin sözde soykırım günü olarak ilan ettikleri 24 Nisan 1915 nedir? 24 Nisan 1915, Ermeni komite merkezlerinin kapatılmasını, evraklarına el konulmasını ve elebaşılarının tutuklanmasını öngören ve 14 valilik ile 10 mutasarrıflığa gönderilen emirnamedir. Osmanlı, bu emirnameyle, bu ayaklanmaları, başkaldırıları önlemeye çalışmıştır; 24 Nisan tarihi budur.

Osmanlılar, bin yıla yakın bir süre, altıyüz yıl dünya egemen gücüydü. Bu egemen güç içinde, irili ufaklı yüzlerce kavim ve topluluklar yaşadı. 1915 tarihine kadar, irili ufaklı yüzlerce kavim içinde, bugün, Osmanlı toprakları üzerinde 40'ın üzerinde ülkenin de çıktığını varsaydığımızda, düşünün, yüzlerce irili ufaklı kavim içinde, Osmanlı, sadece Ermenilere mi soykırım uyguladı?! Irili ufaklı yüzlerce kavim içinde, bu iddiada bulunan başka bir kavim yok. O zaman, bu olayın arka planına ışık tutmak lazım.

Osmanlı'nın eğer tarihini kurcalayacaksak, beşyüz yıl önce İspanya'dan sürülen Musevîleri, İkinci Dünya Savaşı sırasında Nazi soykırımına tabi tutulan Musevîleri ve daha henüz onüç ondört yıl önce Saddam tarafından katliama tabi tutulan Kürtleri, sığınma ülkesi, kucak açan bir ülke olarak anıldık, gerek Osmanlılar ve gerekse Türkiye Cumhuriyeti tarihi. Aksi bir iddia, tarihte Ermeniler dışında hiç kimse tarafından ortaya konulabilmiş değildir.

Değerli arkadaşlar, sözde Ermeni soykırımı iddiası gündeme geldiğinde önünde iki muhatabımız var. Birisi, benim, Taşnak ve Hınçak uzantıları dedigimiz militan Ermenilerin taşeronluğunu yaptığı sözde soykırım iddiasıdır. Bunların bir stratejisi var. Bu strateji, benim "3T formülü" dediğim formüle dayanmaktadır. Bu militanların birinci T'si tanımadır, ikinci T'si tazminattır, üçüncü T'si ise toprak talebidir. Şimdilik, dün de Ermenistan Devlet Başkanı ifade etti: "Bizim yalnızca soykırımın tanınmasına yönelik çalışmalarımız vardır; şimdilik kaydıyla toprak talebimiz yoktur, buna ileride zamanı geldiğinde yöneticilerimiz karar vereceklerdir" demiştir. Açıkça itirafır. Nihai aşamada toprak talebini içeren, üç aşamalı, 3T formülüyle izah ettiğim bir stratejidir. Peki, bizim, Türk Devleti olarak bu stratejiye karşı bir strateji geliştirdiğimiz söylenebilir mi; maalesef hayır.

Bizim tepkilerimiz, olay sıcıağı sıcıağına iken, her 24 Nisan arifesinde spontan tepkiler, günü kurtaran açıklamalarla geçiştirilmiş, yakın zamana kadar. Maalesef, bir strateji geliştirilmemiş. Belki de haklı olmanın rehabeti nedeniyle üzerine yatılmış. Ben bunu bir deyimle ifade etmek istiyorum. Galiba, biz, bu sözde soykırım iddiası konusunda yatan aslan olduk; gezen tilki çok mesafe katetti. Keşke, biz de buna karşı biraz strateji üretebilseydik.

Değerli dostlar, kısa kısa notlar vereceğimi ifade etmiştim. 24 Nisan yaklaşıyor. Dost ve müttefikimiz Amerika Birleşik Devletlerinde bu soykırımın bu kez kabul edileceği

yönünde duyumlar aldık; doğru olmamasını temenni ettiğimiz duyumlar. Sayın ABD Başkanı Bush, aynı şekilde, 24 Nisan 2001 tarihinde soykırım bildirisi önüne getirildiğinde "soykırım" kavramı yerine İngilizcesi "annihilation" olan, yani, savaş sırasında öldürme, savaş ortamında öldürme "mukatele" dediğimiz kavramı kullanmıştır. Şimdi, bu kavram yerine "jenosit" kavramı getirilmek istenmektedir; yani, dört yılda doksán yıl önceki tarih, herhalde değişmedi. Böyle yanlış bir teşebbüs, dört yıl içinde doksán yıl önceki tarihi değiştirme girişimidir.

Değerli dostlar, 24 Nisan 1915, tehcir... Bu tehcir, aslında, sadece bizim tarihimizde olan bir olay değil; çok yakın bir geçmişte Japonların Pearl Harbour baskınıyla Amerika Birleşik Devletlerine savaş açtığında Amerika Birleşik Devletleri savunma anlamında bir tedbir aldı. Dönemin Devlet Başkanı Franklin Roosevelt'in 7 Aralık 1941 tarihinde almış olduğu 9006 sayılı emir şunu içermektedir. Amerika'nın batı kıyılarındaki Japonların iç bölgelerdeki tecrit kamplarına gönderilmesini içeren bir emirdir bu; yani, savaş bölgesindeki Japonların iç bölgelere gönderilerek tecridi. Aynı şeyi Osmanlı yapmıştır. Kaldı ki, bizim tehcir bölgesindeki Ermeniler -Taşnak ve Hınçak Ermenileri olarak düzelteyim- çete kurdular, Osmanlı ordularını arkadan vurdular, büyük katliamlara giriştiler, gerçek anlamında bir soykırıma giriştiler. Böylesi Ermenilere karşı sadece hukukî yollar, tehcir hakkı kullanıldı ve tabi tutuldu tehciire. Aynı şeyi Amerikalılar yaptı. Eğer tehcirle ilgili bir karar alınacaksa, Franklin Roosevelt'in 9006 sayılı emri de aynı içeriktedir, aynı akıbete tabi olmalıdır. Ben, böyle bir dost ve müttefik ülkenin böyle bir yanlış düşeeğine asla ihtimal vermiyorum.

Yine, aynı şekilde dost ve müttefik olduğunu bizim söylediğimiz, ama davranışlarını çokça göremediğimiz bir başka ülkeye de değinmek istiyorum. Kasım 2000 ayında, 1954-1962 Cezayir Savaşı sırasında görev alan iki Amerikalı general, Le Monde Gazetesine, vicdanlarını rahatlatmak için itiraflarda bulunmuşlardı. Bu itiraflarda...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Toprak, mikrofonunuzu açıyorum, konuşmanızı tamamlar mısınız.

Buyurun.

RAMAZAN TOPRAK (Devamla) - İki Fransız general Le Monde'a verdikleri itiraflarda, Cezayir Savaşı sırasında 1 milyon Cezayirliyi asker disiplini içinde öldürdüklerini ifade etmişti. Bu konu, Fransız Ulusal Meclisi gündemine getirildiğinde dönemin Fransız Başbakanı Jospin "Cezayir katliamını tarihçilere bırakalım" demişti; aradan iki ay geçti, sözde soykırım iddiası Fransız Ulusal Meclisi gündemine getirildiğinde, yani 18 Ocak 2001 tarihinde, bu kez Ulusal Mecliste bu kabul edildi. İki ay önce 1 milyon Cezayirlinin katliamını tarihçilere bırakan Jospin, iki ay geçtikten sonra kendisi tarih yazmaya kalktı ve sözde soykırımı tanıma kararı aldı.

Yine, itiraflara devam ediyoruz. Birinci Dünya Savaşı sırasında Maraş'ın işgaline katılan bir Fransız subay, George Boudiere hatıralarında yazıyor. Fransız ordularına sığınan Ermenilerden 3 tabur oluşturarak cepheye sürdüklerine, ilk günlerde bunların yüzlercesinin öldüğünü, hatırasının bir ay sonraki bölümünde de 3 000'den fazla Ermeninin öldürüldüğünü ifade ettiler.

Bakın, dost ve müttefik bir ülke, galiba, Maraş işgalinde öldürülmelerine neden oldukları Ermenilerden, acaba, böyle mi özür dilemeye çalışıyorlar; Türk tarihi hakkında iftirada bulunmak suretiyle mi, çarpıtmak suretiyle mi, dost ve müttefikliğe sığınan bu davranışla mı Hınçak ve Taşnak Ermenilerden özür dilemeye çalışıyor?! Bu, ciddi bir yanılgıdır, ciddi bir çifte standarttır, tarihin çarpıtılmaya kalkışılmasıdır. Devlet adamı çifte standardı kaldırmaz.

Çok çarpıcı bir bilgi vermek istiyorum. Ermeni ASALA Örgütünün saldırıları 1986'da son bulmuştur. Avrupa Parlamentosunda Ermeni soykırım olayının tanınması 1987 yılıdır; yani, takip eden yıldır. İster istemez, benim aklıma, bu olayın bir tesadüften öte, terörün durdurulması karşılığında Hınçak ve Taşnak Ermenilerine siyasî destek mi verildi; böyleyse, bu, teröre prim vermek olmuyor mu?!

Yine, bu konuda çok çarpıcı bir bilgi vermek istiyorum. Geçtiğimiz hafta Dışişleri Komisyonunda bilgi veren, aynı dönemde Avrupa Parlamentosunda büyükelçi olarak görev yapan Sayın Polat Tacar'ın anlattığı çok çarpıcı bir vakayı sizlerle paylaşmak istiyorum. "Avrupa Parlamentosunun siyasî komisyonunda soykırım kararı 16'ya 15 reddedildi. Alman milletvekili görüşme teybini bana dinletti. İtalyan başkan bir kez daha oylattı, yine reddedildi. Oturum değişti; bu kez, yine bir başka İtalyan oturuma başkanlık etti; bu kez, reddedilen karar tasarısı hiçbir şey olmamış gibi kabul edildi; ancak, o verilen arada bir şeyler oldu." Ne mi oldu; bunu bir Alman parlamenter, aynen, akabinde kürsüye gelerek ifade ediyor, "Sayın Başkan, biraz önce bana silah göstererek beni ölümle tehdit ettiler, beni ve ailemi ölümle tehdit ettiler; şimdi, ben, burada nasıl oy kullanırım" diyor ve başkanın cevabı: "Yok, önemli bir şey değil bu." Bu şekilde reddedilen bir önerge, silah tehditleriyle, 1986'da kabul edildi. Bu, işlerin arka bahçesidir, arka planıdır; önplanı çok farklı ifade ediliyor. Bunlar dostluğa sığacak davranışlar değil.

Birkısım dost ve müttefik ülke parlamentoları bunları kendi parlamentolarında gündeme getirerek, bunu tanıma karşılığında veya bunu tanımaktan vazgeçmek karşılığında, Türk Devletinin ulusal çıkarlarından tavizler istiyorlar; yani, aslında bu iddiayı, gerçek

olduğuna inandıkları için değil, Türk Devletinin çıkarlarından taviz amacıyla malzeme olarak kullanıyorlar. İşin bu yanı çok ciddidir. Burada bir samimiyet testinden geçmek gerekiyor.

Değerli milletvekilleri, burada olayın iki yüzü var. Bir esas, bir de usul. Esasta soykırım iddiasının olmadığına hepimiz yürekten inanıyoruz, bizim tarihimizde böyle bir olay yok; ancak, haklı olmak sonuca gitmek için yeterli olmuyor. Ben yıllarca hâkimlik, savcılık yaptım. Haklı olmanın rehabetine kapılırsanız mahkûm olursunuz bu sözde soykırım iddiasında olduğu gibi. Yapılacak bir şey var, haklı olduğumuza güvenmenin rehabetine kapılmadan, ciddi ve sonuç alıcı yöntemler ortaya koymak durumundayız. Esası, yöntemlerle, doğru ve sonuç alıcı yöntemlerle işleme koyduğumuzda sonuç alırız.

Bakın, bir grup militan Ermeni, tarihte hiç gerçekleşmemiş bir olayı var gibi kabul ettirmek suretiyle yöntemde ne kadar başarılı olduklarını gösterdiler, esasta hiç de haklı olmadıkları halde. Biz, yöntem konusunda yanlış yaptık; bu yanlış kabul ettikten sonra ciddi adımlar atmalıyız ve ben, bu konuda ciddi olarak hangi adımlar atıldığına geçmişte baktığımda hep spontan tepkilerin dışında, Sayın Başbakanımızın ve Sayın Anamuhalefet Liderinin geçtiğimiz ay nokta vuruşu yaparak Mavi Kitap üzerinde çok ciddi bir diplomatik atak gerçekleştirildiğini düşünüyorum. Binlerce karavana atış yerine nokta atışlar önemlidir. Bir grup Ermeni bunu yaptığı için sonuç aldılar. Biz, galiba burada yanlış yaptık. Benim, sonuç alıcı, kalıcı olması için izninizle iki alanda önerim olacak; bir, siyasi alanda öneri. Zaten siyasi alandaki öneriler yaklaşık iki yıldır muhtelif platformlarda ifade edildi. Geçtiğimiz iki ay içinde de iktidarıyla, muhalefetiyle ciddi adımlarla bu gündeme getirildi; ancak, bunların arasına, ben, tüm ülke parlamentoları olduğu gibi, o ülkelerin siyasi parti yetkililerine, tarihi araştırmacılarına, etkin kişi ve kuruluşlarına da ulaşmak gerektiğini düşünüyorum.

Modern yönetim anlayışında hizmetin ayağına gelinmez, hizmet ayağa götürülür. Biz arşivlerimizi açtık; araştırmacı gelmiyorsa yapacağımız bir şey var, arşivlerimizden en temel belgeleri araştırmacıların ayağına götürmektir. Şimdi bu modern yönetim anlayışındaki hizmeti ayağa götürmek anlayışıyla bu belgeleri, bu araştırmacıların, bu ülke parlamentolarının, milletvekillerinin, siyasi parti yetkililerinin tamamına ulaştırmak zorundayız; bu siyasi önerim. Bir de hukukî alanda bugüne değin benim rastlamadığım, yaptığım araştırmada rastlamadığım hukukî bir öneride bulunmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, Ermenistan Anayasasının 13 üncü maddesinde Ermenistan Cumhuriyetinin arması tanımlanırken Ağrı Dağı tasviri yer aldığı ifade ediliyor. Bu, basit, masum bir cümle gibi. Anayasanın 13 üncü maddesinde "Ağrı Dağı tasviri yer alır" cümlesi var.

Biz, 1945 yılında Birleşmiş Milletlere üye olduk. Ermenistan bağımsızlığı akabinde 1992 yılında Birleşmiş Milletlere üye oldu. Uluslararası hukukta, egemen bir ülkenin, bir başka egemen ülkenin topraklarında gözü olduğunu, işgal amacı taşıdığını ifade eden bir söz, bir yaklaşım, bir cümle, üstelik anayasasında sarf edilen bir cümle, Birleşmiş Milletler Anlaşmasının 2, 6, 14, 39, 41 ve 42 nci maddelerini ihlaldir. Bu ihlaller yaptırımları gerektirir. Bunlar arasında caydırıcı bazı yaptırımlar, kara, deniz, hava ulaştırma, nakil araçlarını abluka etme, engelleme olduğu gibi, 6 ncı maddede öngörülen ihraç kararına varacak şekilde de ciddi tedbirler alırlabilir ve hatta 41 ve 42 nci maddesinde silahlı güç kullanmaya varacak tedbirler de, uç noktada bu tedbirlere de Birleşmiş Milletler karar verebilir. Bunun yolu, yine, Anlaşmanın 94 üncü maddesinde öngörülen Milletlerarası Adalet Divanına başvurdur.

Bu, ciddi bir hukukî malzemedir. Hiçbir ülkenin anayasasında bir başka ülkenin toprağında gözü olduğunu ifade eden cümle yer alamaz. Bu uç noktada, son kabulle, nihai kabulle bu hükmü koyan bir ülkenin terörist devlet, terörist ülke ilanına varacak bir cümledir. Biz bu argümanı geçmişte, Dışişlerimizin arşivlerini taradığımda bu argümanın, hukukî argümanın doğru kullanıldığına pek şahit olmadım. Ancak, çok çok önemli bir argümandır. Ben bunun üzerinde çok ciddi olarak durulmasını öneriyorum.

1922 olayında, bu olay nasıl çözülmüş; Ulu Önder Atatürk'ün Meclisimizin 3 üncü toplanma yılı açılış konuşmasından bir paragraf sunmak istiyorum: "Ermeni meselesi denilen ve Ermeni Milletinin gerçek çıkarlarından ziyade dünya kapitalistlerinin ekonomik çıkarlarına göre halledilmek istenen mesele, Kars Anlaşmasıyla en doğru çözüm şeklini buldu. Asırlardan beri dostane yaşayan iki çalışan halkın dostluk bağları memnuniyetle tekrar kuruldu." Böyle söylüyor Ulu Önder; ancak, sonrasında, araya girenlerce, bu dostluk bağları koparıldı. Ermeni yazar Levon Panos Debbağyan'ın geçtiğimiz hafta Dışişleri Komisyonunda ifade ettiği gibi: "Bizi Batılılar kullanıyor; bizi, tarihte Türkler bağrına bastı." Bu cümle, doksan yıldır söylenemiyor araya girenlerce.

Bakın, ben, burada, her şeye rağmen, izninizle, şöyle bir çağrıda bulunmak istiyorum: Bazı dost ve müttefik ülkeler, Ermenilerin omuzlarından, kendi ulusal çıkarları için bize ateş ediyorlar. Hınçak ve Taşnak uzantısı bazı Ermeniler de, dost ve müttefik ülkelerin omuzlarından bize ateş ediyorlar; bu, yanlış bir yaklaşım. Tarihte bu yaklaşımların sonu hep belli olmuştur.

Ben, buradan, bu sözde soykırım iddiası üzerinden düşmanlıklar üretmeye çalışanlara sesleniyorum: Bir gün, sizi kullanan ülkeler, arkanızdan çekildiklerinde, bu bölgeden çekilip

kendi vatanlarına döndüklerinde, bizler, yine sizlerle yan yana, sekizyüz yıl olduğu gibi, yine komşuluk ilişkileriyle yan yana, dostça, kardeşçe olmak istiyoruz. Biz, size her zaman dostluk ve barış elini uzattık, sekizyüz yıl uzattık; bir o kadar daha barış, dostluk, kardeşlik elimizi uzattık. Bu dostluk ve kardeşlik elimiz hep havada kalacaktır.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Toprak.

Önerge sahipleri adına, ikinci konuşmacı, İstanbul Milletvekili Sayın Onur Öymen; buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

ONUR ÖYMEN (İstanbul) – Sayın Başkan, çok değerli milletvekilleri; Birinci Dünya Savaşı yıllarında, Türklerin Ermenilere soykırım yaptığı iddiasıyla ilgili olarak verilen genel görüşme önergeleri vesilesiyle kişisel görüşlerimi açıklamak üzere söz almış bulunuyorum; Yüce Meclisi saygılarımla selamlıyorum.

Sayın Dışişleri Bakanımız, çok değerli grup sözcülerimiz ve kişisel görüşlerini açıklayan arkadaşımız, bu meselenin çeşitli yönlerini anlattılar.

(Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile CHP Genel Başkanı Deniz Baykal Büyük Britanya Avam Kamarası ile Lordlar Kamarasına gönderilecek mektup metnini Genel Kurulda imzaladılar)

(AK Parti ve CHP sıralarından ayakta alkışlar)

ONUR ÖYMEN (Devamla) - Ben de, müsaade buyurursanız, meselenin bazı yönleri hakkındaki görüşlerimi arz edeceğim; ama, bunu yapmadan önce, Sayın Başbakan ile Sayın Dışişleri eski Bakanımız ve Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Deniz Baykal'ın birlikte imzaladıkları metnin ülkemiz açısından gerçekten örnek bir olay olduğunu, iftihar edilecek bir olay olduğunu söylemek istiyorum, kendilerini huzurunuzda kutluyorum. (AK Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Ermeni soykırımı iddialarıyla ilgili pek çok kitap yayımlandı, binlerce arşiv belgesi var elimizde. Bu belgelerin çok ilginç bir yönü var, bir boyutu var; ben bunu dile getirmek istiyorum. Başından beri, daha Birinci Dünya Savaşı yıllarından itibaren, Ermeni soykırımı iddiaları, aslında, başka amaçlar için kullanılmıştır, başka amaçlara hizmet etmek için kullanılmıştır. Bugün Ermeni meselesini değerlendirenlerin, tarih boyunca, Ermeni meselesinin ne zaman, hangi amaçlar için kullanıldığını, zaman zaman istismar edildiğini çok iyi anlamaları lazım.

Demin sözü edildi, pek çok arkadaşımız dile getirdi “Mavi Kitap” denilen belgeden bahsettiler. Değerli arkadaşlarım, Mavi Kitabın yayımlanması, doğrudan doğruya, İngiltere'nin Amerika'yı Birinci Dünya Savaşına sokma gayretlerinin bir ürünüdür, doğrudan doğruya Ermeni meselesiyle bir ilgisi yoktur. Ermeni meselesine sahip çıktığı için İngiltere bu kitabı yayımlamış değil. İngiltere, Birinci Dünya Savaşına girmiş, hasımları Almanya ve Türkiye; ama, Amerika savaşa girmeden İngiltere'nin bu savaşı kazanma ihtimali zayıf, onun için bir savaş propaganda bürosu kuruluyor, adı Wellington House ve bu propaganda bürosu 160 tane kitap ve broşür yayımlıyor Türkiye ve Almanya aleyhine. Amaç, Amerikan kamuoyunu etkilemektir ve Amerikan kamuoyunun baskısıyla, Amerikan Hükümetinin İngiltere'den yana savaşa girmesini sağlamaktır. Bunun için, İngiltere'nin en ünlü yazarlarını topluyorlar, edebiyatçılarını topluyorlar “bize öyle yayımlar yapın ki, Türkiye'yi ve Almanya'yı dünya gözünde çok küçülsün, aşağılasın ve Amerikan kamuoyunda, bu ülkelere karşı, bu milletlere karşı infial duyguları uyandırsın” diyorlar. İşte bu kitaplar, bunun için yazılıyor. Bu kitaplar, Amerika'da çok sayıda dağıtılıyor ve aynı zamanda, Almanya'nın Amerika'ya kendi görüşlerini, tezlerini ulaştırmasını engellemek için Almanya ile Amerika arasında denizin altından giden telgraf hattı kesiliyor. İşte, Birinci Dünya Savaşında, İngiliz propaganda bürosunun amacı bu ve bu kitap, o zaman, o amaç için kullanılmıştı, yazılmıştı; daha sonraki yıllarda da, Ermeni militanları tarafından, başka ülkeler tarafından başka amaçlarla kullanılmıştır.

Wellington House savaştan sonra kapatılıyor, bütün belgeleri imha ediliyor ve bu yayınların içyüzü yeterince anlaşılamıyor kısa bir süre öncesine kadar; ama, şimdi, bunları gayet iyi biliyoruz; şimdi, çok iyi biliyoruz bu kitaplar nasıl yazılmış, niye yazılmış. Almanya aleyhinde de bir Mavi Kitap yazılmış. Bu Almanya aleyhindeki Mavi Kitapta deniliyor ki: “Belçika'yı işgal eden Alman birlikleri orada rastladıkları bütün bebeklerin ellerini kestiler, bütün papazları çan kulesine astılar.” Böyle iddialar var; ama, savaştan sonra İngiliz Dışişleri Bakanı Chamberlain, Avam Kamarasında, açıkça bunun bir propaganda belgesi olduğunu açıklamış ve bu bilgilerin doğru olmadığını söylemiş. Peki, aynı nitelikte olan Türkiye aleyhindeki Mavi Kitabın gerçek boyutu niçin açıklanmamıştır, niçin bugüne kadar bunun Türkiye aleyhinde bir tezvirat kaynağı olmasına izin verilmiştir, işte mesele burada. O bakımdan, bizim, işin bu boyutunu çok iyi değerlendirmemiz lazım.

Şimdi, İngiltere hükümeti, bugün, bu iddiaların doğruluğuna inanıyor mu? İngiltere hükümeti, bugün, Türklerin Ermenilere soykırım yaptığına inanıyor mu? Değerli arkadaşlarım, bunun cevabını dışişlerinden sorumlu İngiliz Devlet Bakanı veriyor Avam Kamarasında, 1999 yılının 14 Nisan günü yaptığı konuşmada.

Bakınız, İngiliz Devlet Bakanı Barones Ramsey of Cartvale ne diyor; diyor ki: “Osmanlı idaresinin Ermenilerin yok edilmesi kararını kanıtlayacak bir belgenin yokluğu

nedeniyle, İngiliz hükümetleri, 1915 ve 1916'daki olayları soykırım olarak tanımamaktadır." Açıkça bunu Avam Kamarasında söylüyor, "biz, bu olayları soykırım olarak tanıyoruz" diyor. Yine, devam ediyor ve diyor ki: "Bizce, 80 yıl önce cereyan etmiş olayların bugünkü hükümetler tarafından değerlendirilmesi uygun değildir; zira, bu olaylar hukukî ve tarihî tartışmalardır." Şimdi, İngiliz dışişlerinden görevli devlet bakanı bunu söylüyor. İngiliz bir başka bakan, Çevre Bakanı 24 Ocak 2001 tarihinde bir beyanat veriyor ve şunu söylüyor: "Bir süre önce İngiltere Hükümeti, Ermeni konusunda sunulmuş olan delilleri gözden geçirdi. 1915 ve 1916'da meydana gelmiş olan olayların belgelerini inceledi ve bu olayların Birleşmiş Milletler tarafından tanımlanmış olan soykırım tanımlamasına uymadığına karar verdi. Bunlar, İngiliz Hükümetinin tutumudur ve değişmeyecektir."

Şimdi, İngiliz bakanlar bunu söylüyor; fakat, sonra bakıyorsunuz, Avrupa Birliğinin üyesi olan bazı ülkelerin parlamentoları da İngilizlerin bu gözlemlerini hiçe sayarak, Türkiye'de soykırım olduğu iddiasıyla raporlar yayınlıyorlar, parlamento kararları alıyorlar. İşte, düşündürücü olan tarafı işin budur.

Peki, İngilizler bugün böyle diyor da, vaktiyle Ermeniler ne diyordu? Şimdi, değerli arkadaşlarım, Ermenistan'ın ilk Başbakanı Hovhannes Katchaznoui, 1923 yılının Nisan ayında Bükreş'te düzenlenen bir Ermeni Devrimci Federasyonu toplantısına katılıyor. Bakınız ne diyor o toplantıda; diyor ki "savaşta ilerleyen Türk ordusu, sadece düzenli birliklerle savaşmıştır. Savaş sivil bölgelere asla taşımamıştır. Türk subayları son derece disiplinlidir ve herhangi bir katliama izin vermemişlerdir."

Değerli arkadaşlarım, bu bilgileri biz nereden alıyoruz? İlk Ermeni Başbakanının bunu söylediğini nereden biliyoruz? Bu konuşmanın metnini 1955 yılında New York'taki Ermeni Enformasyon Servisi yayınlamış; ama, sonra ne olmuş? Ermeni militanlar nasıl yapmışlarsa bu yayınları bütün kütüphane raflarından kaldırmışlar. Şimdi, bunu arasanız zor bulursunuz. Bir çok yerde kütüphanelerin kataloğunda var; ama, kitap raflarında yok. İşte, gerçekler bunlardır. Gerçekler bunlardır; bizzat, Ermeniler tarafından söylenen gerçekler bunlardır.

Şimdi, ilginç bir olay da şudur, bunu da Yüce Heyetin bilgisine sunmak istiyorum: 13 Şubat 1919 tarihinde Osmanlı İmparatorluğu tehcirin nedenlerini saptamak üzere bir komisyon kuruyor ve İsveç, Hollanda, İspanya ve Danimarka hükümetlerine birer nota göndererek, bu komisyona temsilci göndermelerini istiyor ve her dört ülkeden gelen cevapta da "maalesef, temsilci gönderemeyiz" ifadesi yer alıyor. Yani, biz istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun Sayın Öymen.

ONUR ÖYMEN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Tehcir sırasında soykırım uygulayan bir ülke bunun tahkiki için yabancı gözlemci ister mi? Bunu biz istiyoruz, göndermeyen onlar.

Peki, bu Ermeniler durup dururken Doğu Anadolu'da yaşıyorlardı da Osmanlılar bunları yerlerinden mi etmeye kalkıştı? Ermeniler ne yapıyordu o sırada?

Değerli arkadaşlarım, bu konuda iki tane önemli belge var. Bir tanesi Bogos Nubar Paşa'nın Mart 1919'da Maten Gazetesine verdiği mülakattır. Bakın, Ermeniler ne yapıyormuş savaşta, amaçları neymiş, işte, açıp okuyorsunuz ve görüyorsunuz. Aynen şunları söylüyor Bogos Nubar Paşa: "Ermeniler bu savaşta itilaf devletleriyle işbirliği yaptıkları için bağımsızlığa hak kazanmışlardır."

Yani, işbirliği yaptıklarını itiraf ediyor, bağımsızlığa da hak kazandık diyor.

"Şimdi, bizim talebimiz, 6 Osmanlı vilayetiyle Kilikya'dan ve Rusya'daki kardeşlerimizden oluşan bağımsız bir hükümet kurmaktır."

İşte, burada, bir bağımsız hükümet kurmak için yabancı ordularla işbirliği yapan çetelerin tasfiyesi söz konusudur.

Değerli arkadaşlarım, şimdi size ilginç bir bilgi vermek istiyorum. En son bilgi budur. Bize diyorlar ki "efendim, Türkiye, arşivleri açtım diyor ama, en önemli arşivler Genelkurmaydadır, Genelkurmay arşivlerini açmıyor, o yüzden bazı belgelere ulaşamıyor."

Değerli arkadaşlarım, Genelkurmay arşivlerini tasnif etmiştir ve bu arşivlerin ilk iki cildi bugün yayınlanmıştır, bugünkü tarih itibarıyla yayınlanmıştır. Bakınız bu arşivlerde ne deniliyor, size sadece bir tek belge okuyacağım. Çok önemli belgeler var içinde; ama, bu belgeyi okuduğunuz zaman, anlıyorsunuz Osmanlılar niçin tehcir yapmış. 3 üncü Ordu Komutanı Mahmut Kâmil Paşa, 19 Haziran 1915 tarihinde Savunma Bakanlığına gönderdiği yazıda bakınız ne diyor: "Doğuda Erzurum, Trabzon, Van, Bitlis, Elazığ, Diyarbakır ve Sivas illeri savaş alanıdır. Harp harekâtı bu alanda yapılmakta olduğu gibi, ordunun muhtaç olduğu yiyecek maddeleri de bu illerden sağlanmaktadır. Erzurum, Van ve Bitlis illerindeki Ermeniler, düşman tarafına firar ederek, çeteler halinde yolları kesip, halkı katlederek, depoları yağmalayarak gerçek yüzlerini gösterdiler. Sivas, Diyarbakır, Elazığ illerinde oturan Ermenilerin de aynı gayeyi güttükleri, ele geçirilen silah, bomba, patlayıcı maddeler ve açığa çıkan teşkilatlarıyla meydana çıkmaktadır. Bu durum, sonradan Karahisar'da ortaya çıkan olay ile de tescil edilmiştir. Bunun üzerine, orduyu besleyecek bölgenin ve menzil sınırlarımızın geçtiği yerlerin düşmanca emeller taşıyan bu unsurlarla dolu olmasını, ordunun yiyecek ihtiyacı ve emniyeti bakımından tehlikeli görüyorum. Ordu, dış düşmana zorlukla

karşı koyduğu anda, ikmal erlerinin ve yeni kuvvetlerinin bir kısmını iç düşmanlara ayırarak büyük bir tehlikeye maruz kalıyor. Bu nedenle, gelecekte daha vahim bir durum karşısında kalmamak için, şimdiden yukarıda arz edilen illerdeki Ermenilerin de Halep ve Musul bölgesine sevk edilerek iskân edilmesine ve valilere bu konuda ordu tarafından yapılacak tebliğlerin geciktirilmemesi için yardım edilmesini ve bu konudaki onaylarının bildirilmesini arz ederim." İşte, bugün yayımlanan belge budur.

Değerli arkadaşlarım, tehcir, durup dururken alınmış bir karar değil. Komutan, size açıkça söylüyor; diyor ki: "Bu bölgelerde yaşayan Ermeniler düşman tarafına firar ettiler, bizim ikmal yollarımızı kesiyorlar, halkımızı öldürüyorlar, bunları buradan başka yere taşıyın." Sebebi bu. Bunun soykırımla ne alakası var; hiçbir alakası yoktur.

Değerli arkadaşlar, bir meseleye daha değinmek zorundayız, o da şudur: İstanbul işgal altındayken, İngilizlerin baskısıyla bir mahkeme kuruluyor. Nemrut Mustafa Divanı adıyla anılan bu mahkeme, İngilizlerin verdiği listelere dayanarak, bazı vatandaşlarımızı, devlet görevlilerimizi yargılıyor, bir kısmını idama mahkûm ediyor, bir kısmına da ağır cezalar veriyor. Bunların içinde çok değerli devlet görevlileri vardır: Boğazlıyan Kaymakamı Kemal Bey gibi, Urfa Mutasarrıfı Şehit Nusret Bey gibi. Bu değerli insanlarımızı, bu mahkeme, idama mahkûm ediyor ve idam ediyor. O dönemde, gerçekten, vatansever insanlar bunları kaçırmak istiyor. Bunlar "biz niye kaçalım, hiçbir suç işlemedik. Devletimize hizmetten başka hiçbir günahımız yok. Niçin kaçalım? Kaçmak şerefsizliktir" diyorlar ve şereflerini idam edilerek gösteriyorlar. Ondan sonra, devlet, yapılan kusuru anlıyor, cumhuriyet kurulduktan sonra, bunların çocuklarını devlet okutuyor.

Şimdi, değerli arkadaşlarım, bir görevimiz daha var; işte, bu gibi dış baskılarla, adaletle politika karıştırılarak mahkûm edilen insanlarımızın itibarını iade etmek. İşte, bize düşen en önemli görevlerden biri budur.

Çok değerli arkadaşlarım, İngilizler, biliyorsunuz, ondan sonra, bizim devlet adamlarımızı, 143 kişiyi Malta Adasına sürdüler -demin arkadaşlarımız anlattılar- ve sonunda bunların suçlu olduğunu kanıtlayacak tek bir belge bulamadılar. Buna rağmen, İstanbul'daki İngiliz temsilcisi Amiral De Robeck, Dışişleri Bakanı Lord Curzon'a mektup yazıyor -bunları tescil etmek, tarihe geçirmek lazım- aynen şöyle diyor: "Tutukluları -Malta'daki mahkemeden bahsediyor- mahkeme önünde itham edecek hukukî delillerimiz yoktur; ancak, siyasi şartlar onların geri gönderilmesini de uygun kılmamaktadır." Yani "bunların suçu yok; ama, Malta'da tutun" diyor, geri göndermek siyasi açıdan mahzurludur. Bunların geri gönderilmesini isteyen Churchill'den başkası değildir. Bizzat, Churchill, bunları haksız yere tutamayız, geri göndermemiz lazım diyor.

Şimdi, Ermeniler o devirden beri bu propagandaları sürdürüyorlar; ama, bu propagandaların mahzurları daha o devirde anlaşılmış.

Bakınız, size, bir Amerikan gazetesinden çok kısa bir alıntı yapacağım. 2 Ocak 1920 tarihinde, New York Herald Gazetesinde bir yazı yayımlanıyor; bakın, ne deniliyor New York Herald Gazetesinde: "Türkiye'deki Ermenileri bugün yeni bir tehlike tehdit ediyor. Bu tehlike Amerika'da yaşayan Ermenilerden geliyor. Ermeniler tarafından icra edilen propagandalar Amerikan kamuoyu üzerine çok kötü bir tesir yapıyor. Amerika'yı Kafkasya'da askeri bir serüvene sürüklemeye çalışanlara gazetemiz muhalefet etmektedir. Doğu Anadolu'daki vaziyete tamamen vâkıf olan hiçbir Amerikalı, Ermeni taleplerini onaylayıp, buna yardım etmez."

İşte, Amerikan basını bunu söylüyor değerli arkadaşlarım.

Şimdi, neticede, bu olaylar tarih içinde böyle gelişiyor.

Atatürk ne diyor bu konuda? Atatürk'ün bir sözünü değerli arkadaşımız anlattı, Mecliste söylediğini. Atatürk'le ilgili asılsız birtakım iddialar ortaya atılıyor, sözde Ermeni soykırımını kabul etmiş gibi iddialar; bunların hiçbirinin aslı esası yok.

Bakınız, Atatürk, 1 Mart 1920 tarihinde, İstanbul'da bulunan itilaf devletleri temsilcilerine ve Amerika'nın yüksek komiseri Amiral Bristol'e gönderdiği mektupta ne diyor; sadece kısa bir paragrafını okuyorum: "Bu uydurma Ermeni kırımı meselesi ve tüm dünyayı aldatmak için yaratılan bu kin ve hırs ürünü propagandaların niteliği hakkında uygarlık ve insanlık dünyasının bir kere daha aydınlatılması ve bu suretle, haksızlığa uğramış olan Türk Ulusunun iğrenç ve alçakça bir suçlamadan arındırılması için itilaf devletleri ile Amerikan hükümetinin adaletseverlik duygularına müracaat ediyoruz."

İşte, Atatürk bunu söylüyor değerli arkadaşlar.

O bakımdan, biz de, Atatürk'ün bu mirasına sahip çıkarak, bu haksız ve asılsız iddialarla sonuna kadar mücadele edeceğiz.

Şimdi, yabancı ülkelerle ilgili de benzeri iddialar var. Fransa'nın, biliyorsunuz, sömürgelerinde soykırım uyguladığı, katliamlar yaptığı iddiaları çok yaygın. Cezayir'de 1 000 000 insan ölmüş, bunlar eceliyle ölmedi; Çin Hindi'nde 400 000 insan öldü, eceliyle ölmedi; Madagaskar'da 90 000 insan öldü, eceliyle ölmedi. Bu iddialar karşısında Fransa ne diyor; Fransa şunu diyor, eski başbakan Lionel Jospin, 26 Kasım 2000 tarihinde verdiği bir demeçte şunu söylüyor: "Cezayir'de Fransa işkence yapmadı. Fransız ordusunda da böyle bir emir verilmedi. Bazı yüksek rütbeli subaylar böyle zulümler yaptılarsa bile Fransa bu olaylardan sorumlu değildir. Bu konuyu tarihçilere bırakalım." Güzel... Siz, sizinle ilgili

iddiaları tarihçilere bırakacaksınız; ama, bizimle ilgili iddialar gündeme gelince, hemen meclisinize gideceksiniz ve "Türkler soykırım yaptı" diye karar alacaksınız. İşte biz bunu reddediyoruz, biz bunu kabul etmiyoruz. (Alkışlar)

Geçenlerde Fransız Meclis Başkanı Debre geldi. Bize "Birleşmiş Milletler veya UNESCO himayesinde bir komisyon kurulsun. Tarihçiler otursunlar, araştırsınlar soykırım iddiasını" diyor. Kendisine "yani, siz demek istiyorsunuz ki, bu meselenin araştırılmasını istiyoruz, bilim adamları bize, soykırım oldu mu, olmadı mı, bunu söylesinler; bunu istiyorsunuz" dedim. "Evet, bunu demek istiyorum" dedi. "Peki, o zaman, bunu bilmeden, öğrenmeden bu soykırım kararını niçin aldınız Parlamantonuzda" dedim. Hiçbir cevap veremedi. (Alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi bitirirken şunu söylemek istiyorum: Biz bu konularda gerçeği ortaya çıkarırsak, Birinci Dünya Savaşında ne olduğunu gerçeğini ortaya çıkarırsak, görevimizin sadece bir bölümünü gerçekleştirmiş olacağız. Görevimiz bununla bitmiyor. Bu soykırım iddiaları yıllar boyunca sürdü ve ondan sonra, bizim çok sayıda diplomatımızın hayatına mal olan Ermeni teröristlerin, ASALA teröristlerinin katliamına yol açtı.

Değerli arkadaşlarım, Sayın Başbakan'dan rica ediyorum, Sayın Dışişleri Bakanından rica ediyorum; lütfen, bu ASALA terörüyle ilgili devletimiz elinde ne belge varsa açıklayınız.

Size şunu soruyorum: Sözü edilen olaylar 1915'te olmuş, ASALA teröristleri diplomatlarımızı öldürmeye 1975 yılında başlıyorlar. Acaba neden? Acaba, bu saldırıların, Türkiye'nin Kıbrıs Harekâtından sonra başlaması, bir tesadüf müdür?! Bir tesadüf müdür?! Türkiye'nin Kıbrıs Harekâtından sonra, Rum terör örgütleri açıklama yaptılar; "şimdi Türk Ordusu Kıbrıs'ta hakimdir, biz onlara karşı bir şey yapamayız; ama, dünyanın her yerindeki Türk hedeflerini vuracağız" dediler ve ondan sonra, birer birer, değerli büyükelçilerimiz, diplomatlarımızı öldürülmeye başladılar.

Devletin elinde, bu konuda, Kıbrıslı Rumlar ile Ermeni teröristler ve PKK teröristleri arasındaki işbirliğinin kanıtları vardır, belgeleri vardır, fotoğrafları vardır. Şimdi, hükümetten rica ediyoruz, lütfen, bunları açıklayınız, ne biliyorsanız açıklayınız ve devletimizin bu bilgilerinden yararlanan araştırmacılar, bugün ne olduğunu görsünler ve Türk diplomatlarının hangi komplonun sonucunda öldürüldüğünü öğrensinler, Ermenilerin hangi siyasi amaçlara alet edildiklerini, tetikçilik yaptıklarını görsünler. İşte, hükümetten, böyle bir ricamız var.

Son olarak da şunu söyleyeyim: Bununla da yetinmemeliyiz, son olarak, Ermenistan ile Azerbaycan arasındaki çatışmaları da gün yüzüne çıkarmak lazım. Yalnız Hocalı'da, 8 bin civarında Azeri öldürüldü. Kim öldürdü bunları, sorumlusu kimdi? Bunlar yargılandı mı, cezalandırıldı mı; hiçbir şey yapılmadı. ASALA teröristlerinin, diplomatlarımızı öldüren teröristlerin, sadece üçte biri yakalandı; bunların da büyük bir bölümü ayla serbest bırakıldı; geri kalan mahkemeye bile çıkarılmadı. İşte, bütün bunların peşinden gitmek, bunlara sahip çıkmak, bizim görevimizdir.

Değerli arkadaşlarım, sözlerimi bir Ermeni'nin görüşleriyle bitirmek istiyorum. Türkiye'de yaşamış, Türkiye'de doğmuş ve Türkiye'ye de vaktiyle hizmet etmiş Gülbenkian, bakınız, bu konuda ne diyor; 24 Nisan 1965 tarihinde, Gülbenkian, şunları söylüyor: "Türkiye'deki Ermeni kardeşlerim, anavatanlarında, sulh, sükun, güvenlik ve refah içinde yaşamaktadırlar. Onların rahatını bozmaya kimsenin hakkı yoktur. Eski olayların canlandırılmasını kimse istememektedir. Zaten, bu gibi kışkırtmalar, içeriden değil, dışarıdan gelmektedir. Hepimiz Türkiye'de doğduk, anavatan olarak Türkiye'yi bildik. Bugün, Türkiye'deki Ermenilerin, Türklerden hiçbir farkı yoktur."

İşte, Gülbenkian bunu söylüyor. Umarım ki, bugün de ülkemizde yaşayan bütün Ermeniler bunun altına imza atacaktırlar.

Değerli arkadaşlarım, bugün Türkiye Büyük Millet Meclisindeki iktidar ve muhalefet partilerinin, bu millî dava etrafında birleşerek, ortak tavır almalarını büyük bir memnunlukla karşılıyoruz. Umuyoruz ki, Kıbrıs gibi, Ege gibi başka millî davalarda da aynı millî birlik ve dayanışma duygusu Yüce Meclisin çatısı altında egemen olacaktır ve ülkemizin çıkarlarının ve itibarının korunmasında Türkiye Büyük Millet Meclisi tarihî sorumluluğunu yerine getirecektir.

Hepinizi saygılarla selamlıyorum. (Alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Öymen.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, İçtüzüğün 60 ıncı maddesine göre, Mecliste temsil edilen siyasî partilerimizin genel başkanları buradaysa sayın genel başkanlarına, yoksa, birer temsilci üyeye, bu millî meselede çok kısa bir açıklama yapmak üzere söz vereceğim.

İlk sözü, Doğru Yol Partisi Genel Başkanı ve Elazığ Milletvekili Sayın Mehmet Kemal Açar'a veriyorum.

Sayın Açar, buyurun.

MEHMET KEMAL AÇAR (Elazığ) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; çok teşekkür ediyorum.

Önemli bir konu görüldü. Çok kısaca bazı görüşlerimi ifade etmeden evvel, geçtiğimiz gün Norveç'te meydana gelen olaya kısaca bir değinmek istiyorum.

Sayın Başbakanın seyahatinde yapılan hareketi şiddetle kınadığımızı ifade ediyorum. Geçtiğimiz günlerde, aynı ülkenin Büyükelçisinin fotoğraflarda şirin gözükmeyen davranışlarıyla ortaya çıkan, her ülkenin kendi ülkesine misafir gelen devlet ve hükümet başkanlarını koruma, bir zarar gelmemesi konusunda azami hassasiyeti göstermekte ortaya konulan zafiyetin de bir tesadüf olduğunu düşünmek istiyorum.

Türkiye, gerçekten, dünyada hiçbir devletin başaramadığını, milletiyle beraber başaran, PKK terör örgütü mensuplarını, terörün en ziyadesiyle yoğun olduğu bölgelerde yaşayan Kürt asıllı vatandaşlarından tecrit etmek suretiyle, kendi milletinin bir başarısı olarak tescil ettiği önemli bir sonuçtur. Bu sonuçla birlikte bu tür ayrılıkçı faaliyetlerin asla başarıya ulaşamayacağı millet eliyle tescil edilmiştir.

Hal böyle iken, dıştan destekli birtakım siyaset amaçlı gibi görünen, Türkiye'nin kuruluş konseptini, kuruluş felsefesini tartıştıracak bazı girişimlerin de hiçbir şekilde kabul göremeyeceği açık bir gerçektir.

Kurulduğundan bu yana, insanlar arasında, Anayasayla güvence altına alınmış, vatandaşlık bağlarıyla ülkeye sınıksız bağlı olan insanların ayırım gözetilmediği, götürülen hizmette, uygulamalarda bazı eksikliklerin olabileceğini tabi karşılamak lazım, her ülkenin hayatında bunlar var. Bunların da süratle giderilmesinin, her cumhuriyet hükümetinin temel görevlerinden olduğundan hareketle, bunlara karşı da net tavrımızı ifade ediyoruz ve burada ortaya çıkan saldırgan, yakışmayan, Türkiye Cumhuriyeti Hükümetinin manevi şahsiyetine, ülkemize yönelik, Başbakanın şahsına yönelik, şahsıyla ortaya çıkan, bu davranışları şiddetle, nefretle kınadığımızı Meclisin huzurunda ifade etmek istiyorum. (Alkışlar)

İkincisi, bu konuyla ilgili olarak, önce olumluları söyleyeyim. Anamuhalefet Partimizin çalışmalarını saygıyla karşılıyoruz, emek sarf etmişlerdir, önemli bilimadamları getirmişlerdir. Meclis çatısı altında gerçekten faydalı çalışmalar yapılmıştır ve mesele de bir yere doğru götürülmeye çalışılmaktadır.

Çok kısaca söylemek gerekiyor; konuşmacılar çok detaylarıyla anlattılar, kendilerine teşekkürlerimizi, şükranlarımızı ifade ediyorum. Tarih, bize, bu coğrafyada yaşayan unsurların ne hesap yapacaklarsa, bu coğrafyanın asli unsurlarına yapmalarının doğru olacağını, bu coğrafyanın dışındaki güçlere dayanarak yapılacak bütün hesapların, gerçeklerle örtüşmeyeceği için bir sonuç vermeyeceği gibi bir temel gerçeği hepimize öğretmiştir. Dolayısıyla, bu çerçeve içerisinde hareket etmeyen hiçbir hareketin başarıya ulaşabilmesinin söz konusu olmadığı ortadadır. Çok net bir konuşmacımız -şu an hatırlayamadım- ifade etti; merhum Gökaltın söylediği gibi, tam bir mukateredir. Savaş devamında kendi ülkesinin millî güvenliğine, toprak bütünlüğüne ve ulusal menfaatlerine yönelik üçüncü ülkelerle anlaşmak suretiyle isyan çıkaran bazı unsurlara alınan hukuki çerçevede tedbirler vardır. Uygulamalardaki aşırılığın olup olmaması tartışılabilir; ama, sonuç olarak, meşru temele dayalı, hukuki temele dayalı. Tam tersine, sonucunda ortaya çıkan Nemrut Mustafa Divanının -gayri hukukî bir mahkeme- tarihin çeşitli dönemlerinde görüldüğü gibi, emirle hareket eden bir mahkeme olduğu bellidir.

Ayrıca, tabii ki, Ermeni vatandaşlarımızı tecrit de etmek lazım bu konudan. Bütün bu mücadele sürerken Birinci Cihan Harbi sırasında, harp bölgesinin dışında 10 mutasarrıflık, 14 vilayet çerçevesi dışındaki bütün her yerdeki Ermeni vatandaşlarımız can güvenliği içinde olmuştur. Hatta, bir örnek de belki vermek lazım. Devri Osmanînin Hilali Ahmer Cemiyetinin İkinci Başkanı Berç Keresteciyan, Millî Mücadelede, şahsî servetiyle, büyük ölçüde silahı millî kuvvetlere intikal ettirmiştir ve bundan sonra da, Mustafa Kemal Paşa, hemen cumhuriyetin akabinde kendisine Türker soyadını vermiştir. Böyle de tarihe geçmiş Ermeni vatandaşlarımız vardır.

Şimdi hoşgörünüze sığınarak son bir konudaki analizimi söylemek istiyorum. Britanya Avam Kamarası ve Lortlar Kamarasına yönelik mektubu büyük bir memnuniyetle gördük. Ancak, burada gördüğümüz bir şey oldu hiç bu Mecliste rastlamadığımız şekilde. Hadi iktidar partimizin bu tür davranışlarına alıştık; kendilerinin dışındaki siyasi güçleri yok farz eden, onlarla diyalog kurmamayı bir usul ittihaz eden anlayışına. İnşallah ileride milletimizin takdiriyle farklı gelişen seçim sonuçlarında onu kavramaya başlayacaklardır; ama, seksen senelik bir büyük siyasi tecrübesi olan anamuhalefet partimizin, milyonların oyu olan partileri ve genel başkanlarını yok farz etmelerini üzüntüyle karşıladığımızı ifade ediyorum. İnşallah, bu üzüntümüzü, milletimiz, gelecek seçimlerde telafi edecektir. Biz, buna rağmen -tabii, ülkemiz için yararlıdır- her iki metni de imzaladık.

Saygılar sunuyorum Sayın Başkan. (Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Ağar.

İkinci konuşmacı, Anavatan Partisi Bitlis Milletvekili Edip Safder Gaydalı; buyurun.

EDİP SAFDER GAYDALI (Bitlis) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; söz verdiğiniz için çok teşekkür ediyoruz.

Dün, Sayın Başbakanımıza Norveç'te yapılan saldırı, sadece Sayın Başbakanımızın şahsına değil, 70 000 000 insanımıza ve hepimize yapılan bir saldırdır. Bunu, ne kadar üzüntü duyduğumuzu, bir yazıyla da Sayın Başbakanımıza ilettik. Bu konuşma vesilesiyle bir daha buradan tekrar etmek istiyoruz ve bu tip olaylarla karşılaşmamız da temennimiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde çeşitli kanun tasarı ve teklifleri görüşülürken her milletvekilinin kendi görüşünü bildirmesi, ne kadar aykırı bile olsa, kendi bildiklerini kürsüden söylemesi ve diğer milletvekillerinin de bunu saygıyla karşılaması gayet normaldir, demokrasinin gereğidir; ama, bazı konular vardır ki, burada siyaset yapılmaz. İşte, bugün görüştüğümüz konu da böyle bir konudur. Burada, 549 milletvekili tek yürek, tek yumruk; hatta, 70 000 000 insanın da bu konuda bizimle birlikte düşündüğünü varsayıyoruz. Burada, temsilcisi olan partiler değil, temsil edilemeyen partiler de bu konuda hemfikirlerdir.

Bu konuda söz verdiğiniz için teşekkür ediyorum, saygılarımı Genel Kurula arz ediyorum. (Bağımsızlar sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Gaydalı.

Sosyaldemokrat Halkçı Parti İstanbul Milletvekili Sayın Ahmet Guryüz Ketenci; buyurun.

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle partimizin isminin doğru ifade edilmesini diliyorum; Sosyaldemokrat Halk Partisidir. Dilerim ki, bu Meclis, bunu kısa sürede daha kavrayacaktır, öğrenecektir Sayın Başkan.

Dışişleri Bakanımız, sorunun ulusal bir sorun olduğunu, önemli olduğunu, çok derinliği olan bir sorun olduğunu zengin konuşmasında ifade etti. Sorunla mücadele konusunda da toplumun ortak hareket etmesinin gerekli olduğunu, özellikle, başta siyasi partiler olmak üzere toplumun, bütün sivil toplum örgütlerinin, meslek odalarının bir dayanışma içinde bu soruna karşı birleşmeleri gerektiğini ifade etti. Ancak, bize söz verilmedi. Bu Parlamento içinde grupları olmasa da, değişik siyasi partilerin temsilcileri var, değişik siyasi partilerin milletvekilleri var. Milletvekilleri, bir siyasi partiye mensup olabilir; ama, özünde milletvekilleri bütün bir ulusun milletvekilleridir. Bu ulusal meselede, bu ulusal sorunda bize söz verilebilirdi; kürsüden düşüncelerimizi ifade edebilirdik; ama, bu yapılmadı. Bunu daha işin başında yapılan bir eksiklik olarak saptıyorum. Bunu öncelikle ifade edeyim.

Bir başka nokta: Sayın Başbakanın ve Sayın Anamuhalefet Partisinin Başkanının imzaladığı, biraz evvel burada dağıtılan bildirgenin hemen başında, ikinci paragrafında "aşağıda imzaları bulunan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin tüm üyelerini oluşturan bizler" diye başlayan bildirgenin altında sadece Başbakanın ve Anamuhalefet Partisinin imzaları var. Şimdi, demokrasiyi böyle anlayan, bu anlayışı taşıyan bir Meclis dünyada nasıl demokrasi dersi verecek?! Bunu öncelikle ifade etmek istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Ketenci, lütfen, konuyla ilgili görüşlerinizi açıklayabilir misiniz?!

Buyurun.

AHMET GÜRYÜZ KETENCİ (Devamla) – Tamam efendim.

Şimdi, Türkiye Büyük Millet Meclisi bir olaya bir mastır plan çerçevesinde bakmalıdır diye düşünüyorum. Şimdiye kadar 11 Avrupa ülkesinde Ermeni sorunu konusunda Türkiye aleyhine kararlar çıkmıştır. Bu kararlar çıkarken o ülkelerde bizim dostluk gruplarımız yok mudur? Vardır. Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu göz ardı etmemelidir. Bu kararlar konusunda dostluk gruplarımızın bir etkinliği olamaz mı? Yani, önümüzdeki süreçlerde Türkiye Büyük Millet Meclisi bunu düşünebilmelidir.

Ermeni sorununa ilgi duyan ülkelerdeki Türk vatandaşlarımız vardır; bunların sivil toplum örgütleri vardır meslek odaları vardır, hemşehri dernekleri vardır. Bakınız, 1 000 000 nüfusumuzun olduğu Fransa'da Ermeni soykırım yasa tasarısı meclisten geçerken Fransız Parlamentosunun etrafı Ermeniler tarafından çevrilmiş, Ermeniler tarafından doldurulmuştur; bizim insanlarımız orada herhangi bir davranış içinde olmamışlardır, tepkilerini göstermemişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisi bu konuda öncülük yapabilir, önderlik yapabilir. Önümüzdeki süreçlerde Alman Parlamentosuna taşınacak olan bu doğrultudaki bir yasa karşısında, 2 500 000 insanımızın bulunduğu Almanya'da harekete geçirebilir; onların, ağırlıklı olarak meslek örgütlerini, hemşehri derneklerini harekete geçirebilir, bu konuda etkinlik sağlayabilir. Bunu da ifade ediyorum.

En son Avrupa ülkelerinde alınan Ermeni yanlısı parlamento kararlarının hemen hepsi Türkiye'nin Avrupa Birliği üyelik sürecini engellemek amacını taşımaktadır. Örneğin; Alman Hristiyan demokratlarının Ermeni yanlısı kararları, bu partinin, Türkiye'nin Avrupa

Birliği sürecinde karşıtlılığının altyapısını oluşturmaktadır. Bu konu Türkiye Büyük Millet Meclisinin gözünden kaçmamalıdır.

Son olarak Sayın Başkan, dünyada Ermeni iddiaları konusunda yayımlanmış bulunan bütün eserlerin neredeyse yüzde 90'ı Ermeni tezlerini desteklemektedir. Üniversitelerimizin ve diğer ilgili kuruluşlarımızın bu gidişi tersine çevirebilmeleri gerekmektedir. Bunun için, söylediğim gibi, Türkiye Büyük Millet Meclisi girişimde bulunabilir, öncülük edebilir, önderlik yapabilir.

Hepinize saygılar sunuyorum, sevgiler sunuyorum; sağ olun.

BAşKAN – Teşekkür ederim.

Sayın Ketenci, yalnız, bir hususu açıklamama izin verirseniz, bu biraz sonra ilan edeceğimiz metinde, SHP temsilcisi olarak sizin imzanız var. Ayrıca,   t z ğ n Başkanlığa verdiği yetkiye dayanarak, ben, yine, sizlere söz hakkı verdim; başka türlü söz vermem mümkün değildi. Bunları, Genel Kurulun takdirlerine sunuyorum.

AHMET GÜRYÜZ KETEN  (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

BAşKAN – Ayrıca, partinizin ismini zikrederken, eksik bir ifade, yanlış bir ifade kullandığım için de özür beyan ediyorum.

Son konuşmacı, bağımsızlar adına, bağımsızların temsilcisi olarak –arkadaşlarımız öyle ifade ettiler- Bayburt Milletvekilimiz  lk  Gökalp Güney.

Sayın Güney, buyurun.

ÜLKÜ GÖKALP GÜNEY (Bayburt) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim. Ben, bağımsız bir milletvekili olarak duygularımı ifade etmek istiyorum.

Evvela, Ermeni zulmü görmüş olan bir yörenin evladıyım, çocuğuyum; Bayburt, büyük Ermeni zulmü görmüş bir yerdir Erzurum'la birlikte. Böyle bir konuda, bugün, Meclisimizin, başta Dışışleri Bakanımız olmak üzere, Anamuhalefet Partisi ve diğer bütün konuşmacıların konuşmalarını büyük bir memnuniyetle dinledim. Hele hele, böyle milli bir davada, Sayın Başbakanımız ve Anamuhalefet Partisi Başkanımızın birlikte vermiş olduğu fotoğraftan gurur duydum; kendilerine teşekkür ediyorum ve diyorum ki, işte, bizler, milletvekilleri, bu yüce milletin temsilcileri olarak, sadece Ermeni meselesinde değil, ülkemizin milli davalarında,  rneğin, Kıbrıs, Avrupa Birliği ve daha çok sayabileceğimiz meselelerde bir yumruk gibi birlik ve beraberlik içinde hareket edelim.

Adaletinize teşekkür ediyorum. Bizlere de söz verdiğiniz için, tekrar saygılarımı sunuyorum.

Yüce Heyetinize ve bütün milletvekili arkadaşlarıma en içten duygularla saygılarımı sunuyorum. (Alkışlar)

BAşKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Güney.

Sayın milletvekilleri, bugün, bu Yüce  atı altında, son derece hassas bir konuyu tüm yönleriyle değerlendirmiş bulunuyoruz.

Değerli milletvekillerimiz tarafından, tarihi vesikalara dayanılarak Ermeni tehciri konusu değerlendirilmiş, bu konuda Ermeni diasporası tarafından tüm dünyada yapılan yanlış bilgilendirme ortaya konulmuştur.

Bu yanlış bilgilendirilmelerin düzeltilmesi için, iktidarıyla, muhalefetiyle, tüm Meclisimiz ortak bir tavır sergileyerek, biraz sonra okuyacağım metni hazırlamışlardır. Bu ortak metin, Türk Milletinin tarihinin her sayfasına sahip çıktığının, geçmişte yaşanan olayların, arşivlerin eşliğinde değerlendirilmesine açık olduğunun önemli bir göstergesidir.

Yine, bu metnin, bir söylem birliği içinde hazırlanması, milli tarihimiz ve değerlerimiz söz konusu olduğunda, tüm siyasi partilerimizin nasıl bir ortak tavır sergileyebildiklerinin dünyaya gösterilmesi bakımından da büyük bir önem arz etmektedir.

Meclisimizin, her zaman olduğu gibi, bugün, yine, bu ortak metinle, yüce milletimizin ortak görüşünü seslendirmiş olduğuna inanıyor, tüm milletvekili arkadaşlarıma Başkanlık Divanı adına şükranlarımı arz ediyorum.

Saygıdeğer milletvekilleri, siyasi parti grupları ile Türkiye Büyük Millet Meclisindeki diğer siyasi partileri ve bağımsızları temsilen Başkanlığımıza verilen müşterek imzalı bir önerge vardır; önergeyi okuyorum:

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM), gerek Türkiye'nin gerek Ermenistan'ın çıkarılarının, asırlar boyunca aynı topraklar üzerinde birbirlerine karşı hoşgörü ve barış içinde yaşamış olan Türk ve Ermeni uluslarını barıştırmak, onları savaş yıllarından kaynaklanan derin önyargılara tutsak olmaktan kurtarmak ve hoşgörü, dostluk ve işbirliğine dayalı bir ortak geleceği paylaşmalarına imkân verecek bir ortamı yaratmak olduğuna inanmaktadır.

İktidar ve Anamuhalefet Partileri, bu amaca yönelik olarak, tarihî gerçeklerin bilimsel araştırmayla gün ışığına çıkarılmasını ve tarihin iki ulus için de yük olmaktan çıkarılmasını amaçlayan bir öneri yapmışlardır. Bu öneri, Türkiye ile Ermenistan'ın kendi tarihçilerinden oluşacak ortak bir komisyon kurmalarını, ulusal arşivlerini kısıtlamaya tabi tutmadan araştırmaya açmalarını, ilgili diğer ülkelerdeki arşivlerde de sürdürülecek bu araştırmaların sonuçlarının dünya kamuoyuna açıklanmasını ve bahis konusu komisyonun kuruluş ve çalışma yöntemlerinin iki ülke arasında saptanmasını öngörmektedir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu tarihsel nitelikteki öneriyi tümüyle benimsemekte ve desteklemektedir.

Bu girişimin uygulanabilmesi için Ermenistan Hükümetinin işbirliği şarttır. Bu bağlamda, Türkiye ile Ermenistan'ın tarihe ortak bir perspektiften bakmaları sağlanamadığı takdirde, iki tarafın da çocuklarına ve gelecek nesillere bırakacağı miras önyargı, düşmanlık ve intikam duygularından başka bir şey olmayacaktır.

Akıl ve mantık, Türkiye ile Ermenistan'ın ortak bir girişimle tabuları yıkmaktan korkmamalarını ve ortaklaşa yaşadıkları beşerî facianın tüm yönlerini açığa çıkararak tarihleriyle hesaplaşmaya hazır olmalarını emretmektedir. Geçmişin, bugünü ve geleceğimizi karartmasını önlemenin yolu budur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Türkiye Cumhuriyetinin bu önerisinin değerlendirilmesinde, esasta bunun bir barış girişimi olduğunun dikkate alınması gereğinin altını çizer. Eğer, Ermenistan, Türkiye'yle iyi komşuluk ilişkileri kurmak ve işbirliği zemini geliştirmek istiyorsa, Türkiye'nin ortak tarih değerlendirilmesi önerisini kabulde tereddüt etmemelidir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin önemle belirtmek istediği bir husus da, iyi niyetli ve dünya barış ve istikrarına katkıda bulunmak isteyen her ülkenin ve her devlet adamının da içpolitika düşüncelerini bir tarafa bırakarak, Türkiye'nin uzlaşya ve sağduyuya dayalı bu önerisine olumlu bakması gerektiğidir. Bu bakımdan, Türkiye- Ermenistan ilişkilerinin düzelmesini içtenlikle isteyen ve Kafkaslar bölgesinde barış ve istikrarın yerleşmesini arzu eden devletlerin de bu girişime destek vermeleri ve özellikle bu girişimi zayıflatacak faaliyetlerden uzak durmaları beklenmektedir.

Bu konuda öncelikli sorumluluk Parlamentolarında Ermeni iddialarına ilişkin karar alan ülkelere düşmektedir. Şayet bu ülkeler, iddia ettikleri gibi Türkiye ile Ermenistan arasındaki ilişkilerin geliştirilmesine önem veriyorlarsa, iyi niyetlerini göstermeli ve iki ülke arasında bir ortak tarih komisyonu kurulmasına yönelik önerimizi desteklemelidirler.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, Osmanlı Ermenileri tarihinin dünya tarihçileri arasında tartışmalı bazı sayfalarına ilişkin bir konuda yabancı parlamentolar tarafından siyasî amaçlarla karar alınmasını ve aydınlığa kavuşturulmamış bir tarihsel sorunun hangi yanının doğru olduğuna yasa yoluyla karar verilmesini, yakışıksız, anlamsız, keyfî ve adaletsiz bir uygulama olarak görmekte ve kınamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, yoğun bir uluslararası baskı kampanyası yoluyla Türkiye'ye tarihini bazı propaganda belgelerine dayanan tek yanlı ve yanıltıcı değerlendirmeler üzerine bina etmesinin dayatılabileceğini düşünen ve hesaplarını buna göre yapan çevrelerin büyük bir yanılğı içinde olduklarını belirtir ve bunun hiçbir koşulda mümkün olmayacağını ilan eder.

Salih Kapusuz

Ankara Milletvekili

AK Parti Grubu Başkanvekili

Mehmet Ağar

Elazığ Milletvekili

DYP Genel Başkanı

Ahmet Güryüz Ketenci

İstanbul Milletvekili

SHP Temsilcisi

Bilgilerinize saygıyla arz ederim. (Alkışlar)

Sayın milletvekilleri, okunmuş bulunan ve Türkiye Büyük Millet Meclisinde ittifakla benimsenen bu deklarasyonun gereği, Başkanlığımızca yerine getirilecektir.

Saygıdeğer milletvekilleri, Büyük Britanya Avam Kamarası ve Lordlar Kamarasının sayın üyelerine gönderilmek üzere, bu konuyla ilgili olarak hazırlanan ve AK Parti Genel Başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan ile Anamuhalefet Partisi Cumhuriyet Halk Partisi Genel Başkanı Sayın Deniz Baykal tarafından imzalanan mektup, komisyon sırasında üç nüsha olarak sayın milletvekillerinin imzalarına açılmış bulunmaktadır. Milletvekili arkadaşlarımin mektubu imzalamalarını önemle rica ediyorum.

Saygıdeğer milletvekili arkadaşlarım, birleşime 10 dakika ara veriyorum.